

Kokemuksia varhaiskasvatuksen alueellisten sosionomien (hyvinvointiopettajien) työn tarjoamasta tuesta ja yhteistyöstä

Kalle Sarlin

Laurea-ammattikorkeakoulu

Kokemuksia varhaiskasvatuksen alueellisten sosionomien (hyvinvointiopettajien työn tarjoamasta tuesta ja yhteistyöstä

Kalle Sarlin
Varhaiskasvatuksen sosionomi
Opinnäytetyö
Helmikuu 2024

Kalle Sarlin

Kokemuksia varhaiskasvatuksen alueellisten sosionomien (hyvinvointiopettajien) työn tarjoamasta tuesta ja yhteistyöstä

Vuosi

2024

Sivumäärä

71

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa kasvattajien, päiväkodin johdon ja huoltajien kokemuksia varhaiskasvatuksen alueellisten sosionomien (hyvinvointiopettajien) kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja työn tarjoamasta tuesta. Hyvinvointiopettajien työstä ei ollut aiempaa tutkimustietoa, joka teki aiheesta ajankohtaisen ja tutkittavan arvoisen. Samalla uudet hyvinvointiopettajat edustavat myös varhaiskasvatuksen sosionomien tulevaisuuden asemaa varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä, joka myös korosti aiheen tutkimisen tärkeyttä ja ajankohtaisuutta.

Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa toimeksiantajalle kokemuspohjaista tietoa, jota voidaan hyödyntää alueellisten sosionomien (hyvinvointiopettajien) työtehtävän kohdentamisessa varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä. Tutkimus toteutettiin pääsääntöisesti laadullisin tutkimusmenetelmin. Tutkimuksen informanttijoukkoihin kuului kaksi varhaiskasvatuksen palveluvastaavaa, viisi varhaiskasvatuksen kasvattajaa sekä 19 huoltajaa. Tutkimusaineisto kerättiin kasvattajien ja huoltajien osalta sähköisellä kyselyllä, kun taas palveluvastaavien kanssa toteutettiin teemahaastattelu.

Tutkimustulokset jakautuivat tutkimuskysymyksen mukaisesti koettuihin alueellisten sosionomien (hyvinvointiopettajien) työn tarjoaman tuen tekijöihin, koettuihin yhteistyötä edistäviin sekä yhteistyötä vaikeuttaviin tekijöihin. Tulokset osoittivat, että alueellisten sosionomien (hyvinvointiopettajien) työn tarjoama tuki oli erittäin laajalle kantavaa, ylettyen niin lapsiin, huoltajiin kuin kasvattajiinkin; jättäen samalla tilaa myös erilaisten kehittämismuotoisten toimintojen toteuttamiseen. Lisäksi se mahdollisti ryhmien arjen tasolla tarjottavan matalan kynnyksen ennaltaehkäisevän perhetyön toteutumisen, jossa alueellinen sosionomi (hyvinvointiopettaja) tukee lapsia samanaikaisesti näiden molemmissa kasvuympäristöissä. Myös kokemukset yhteistyöstä olivat pääsääntöisesti positiivisia, huomioimatta muutamaa työnjärjestelyyn ja tiedonpuutteeseen liittyvää asiaa.

Asiasanat: alueellinen sosionomi (hyvinvointiopettaja), varhaiskasvatus, hyvinvointi, yhteistyö, lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa

Kalle Sarlin

Experiences of the support and cooperation offered by the work of early childhood education regional bachelors of social services (welfare teachers)

Year	2024	Pages	71
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to survey the experiences of educators, kindergarten management and guardians regarding the cooperation with regional Bachelors of Social Services (welfare teachers) and the support provided by the work. There was no previous research information on the work of welfare teachers, which made the subject relevant and worth researching. At the same time, the new welfare teachers represent the future position of Bachelors of Social Services in the early childhood education operating environment, which also emphasizes the importance and topicality of researching the topic.

The objective of the study was to produce experience-based information for the client, which can be utilized in targeting the work of regional Bachelors of Social Services (welfare teachers) in the operating environment of early childhood education. The study was mainly carried out using qualitative research methods. The research informants included two early childhood education service managers, five early childhood educators, and 19 guardians. The research material was collected for educators and guardians with an electronic survey, while a themed interview was conducted with the service managers.

According to the research question, the research results were divided into perceived factors of support provided by the work of regional Bachelors of Social Services (welfare teachers), perceived factors that promote cooperation, and factors that hinder cooperation. The results showed that the support offered by the work of regional Bachelors of Social Services (welfare teachers) was very widespread, reaching both children, guardians, and educators; while also leaving room for the implementation of various developmental activities. In addition, it enabled the implementation of the low-threshold preventive family work offered at the everyday level of the groups, where a regional Bachelor of Social Services (welfare teacher) supports children simultaneously in both of their growing environments. Also, the experiences of cooperation were generally positive, despite a few issues related to work organization and lack of information.

Keywords: regional bachelor of social services (welfare teacher), early childhood education, wellbeing, cooperation, supporting the child in early childhood education

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Kunnan alueelliset sosionomit (hyvinvointiopettajat)	8
3	Hyvinvoinnin käsitteen avausta	9
3.1	Ekokulttuurista näkemystä hyvinvoinnin tulkintaan.....	10
3.2	Lasten hyvinvointiin vaikuttavat tekijät	11
4	Varhaiskasvatus Suomessa	12
4.1	Yhteistyön muodot varhaiskasvatuksessa	13
4.2	Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa.....	15
5	Vaikuttavuus varhaiskasvatuksessa	17
6	Opinnäytetyön toteutus	18
6.1	Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymys	18
6.2	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat	19
6.3	Aineistokeruumenetelmät	20
6.4	Aineiston analyysi	22
7	Tulokset	28
7.1	Huoltajien kyselyn tulokset.....	28
7.1.1	Huoltajien tulokset työn tarjoamasta tuesta.....	31
7.1.2	Huoltajien tulokset yhteistyötä edesauttavista tekijöistä.....	31
7.1.3	Huoltajien tulokset yhteistyötä vaikeuttavista tekijöistä	32
7.2	Kasvattajien kyselyn tulokset	32
7.2.1	Kasvattajien tulokset työn tarjoamasta tuesta	34
7.2.2	Kasvattajien tulokset yhteistyötä edistävistä tekijöistä	34
7.2.3	Kasvattajien tulokset yhteistyötä vaikeuttavista tekijöistä	35
7.3	Palveluvastaavien teemahaastattelun tulokset	35
7.3.1	Palveluvastaavien tulokset työn tarjoamasta tuesta	36
7.3.2	Palveluvastaavien tulokset yhteistyötä edistävistä tekijöistä.....	39
7.3.3	Palveluvastaavien tulokset yhteistyötä vaikeuttavista tekijöistä.....	41
8	Johtopäätökset	43
9	Pohdinta	47
10	Eettisyys ja luotettavuus	51
	Lähteet.....	54
	Kuviot	59
	Taulukot	59
	Liitteet	60

1 Johdanto

Lapsen hyvinvointikeskustelu korostaa lapsen kasvuympäristöistä huolehtimista ja aikuisten yhteistä vastuuta lapsesta. Näillä lapsuuden kasvuympäristöillä, joista keskeisiä ovat koti, päivähoito ja koulu, on osoitettu olevan merkittäviä vaikutuksia lapsen hyvinvointiin. Jos perheen arki sujuu joustavasti ja vanhempi tai vanhemmat voivat hyvin, se heijastuu lasten hyvinvointiin. Vastaavasti myös vanhempien pahoinvointi näkyy herkästi lapsen toiminnassa. (Määttä & Rantala 2022, 16.) Opinnäytetyön työelämäkumppanin kunnassa, josta käytän jatkossa nimitystä x kunta, on panostettu viime vuosina näiden kasvuympäristöjen tukemiseen tarjoamalla perheille ja lapsille uudenkaltaista matalan kynnyksen palvelua, jota toteuttaa kaksi päiväkotiyksiköissä kiertävää alueellista sosionomia (hyvinvointiopettajaa).

Ennen työn vakinaistumista vuoden 2023 keväällä alueelliset sosionomit (hyvinvointiopettajat) palkattiin ryhmiin vuoden 2021 alussa valtion myöntämällä avustusrahoituksella, jonka käyttötarkoitukset kohdistuivat varhaiskasvatuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen sisältäen muun muassa varhaisen tuen, yhdenvertaisuuden ja lähipalveluperiaatteen vahvistamisen. (X kunta 2022b.)

Alueellisten sosionomien (hyvinvointiopettajien) toteuttama perheiden tukeminen voi vastata osittain valtakunnallisella tasolla ilmenevään ongelmaan varhaiskasvatuksen ja neuvolan yhteistyön puutteellisuudesta, joka ei ole palannut aikaisempaan muotoonsa koronapandemian jälkeen. Käytännössä tarvittavien neljävuotiaiden laajojen terveystarkastusten tekeminen on ainoa yhteistyön toteutusmuoto. Samalla myös uusi sote-uudistus tuo uudenkaltaisia haasteita yhteistyöhön, kun varhaiskasvatuksen keskeiset yhteistyökumppanit, kuten neuvola, lastensuojelu sekä muut terveys- ja sosiaalipalvelut siirtyvät kunnista hyvinvointialueiden vastuulle, jonka myötä palveluiden rakenne saattaa muuttua merkittävästi, joka taas vaikuttaa yhteistyöhön varhaiskasvatuksen kanssa. (Kivimäki 2022.)

Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa alueellisten sosionomien (hyvinvointiopettajien) työhön kytkeytyvien kasvattajien, päiväkodin johdon ja huoltajien kokemuksia hyvinvointiopettajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja työn tarjoamasta tuesta. Tutkimuksen tavoitteena on puolestaan tuottaa toimeksiantajalle kokemuspohjaista tietoa, jota voidaan hyödyntää hyvinvointiopettajien työtehtävän kohdentamisessa varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä. Varsinainen tutkimuskysymys kuuluu taas seuraavasti: Mitkä ovat kasvattajien, päiväkodin johdon ja huoltajien kokemukset alueellisten sosionomien (hyvinvointiopettajien) työn tarjoamasta tuesta ja yhteistyöstä.

2 Kunnan alueelliset sosionomit (hyvinvointiopettajat)

Alueelliset sosionomit (hyvinvointiopettajat) joista käytetään tämän työn jatko-osissa ainoastaan heidän virallista työnimikettänsä ”alueelliset sosionomit”, ovat osa varhaiskasvatuksen henkilökuntaa ja toimivat mukana päiväkotien arjessa. Työ edellyttää varhaiskasvatuksen sosionomin koulutusta ja edustaa siis myös tästä näkökulmasta varhaiskasvatuksen sosionomien tulevaisuuden asemaa varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä. (X kunta 2022a.)

Päiväkodeissa alueelliset sosionomit toimivat yhteistyössä ryhmien henkilökuntien kanssa ja suunnittelevat sekä järjestävät pienryhmätoimintaa tarpeen mukaan. Hyvinvointiopettajien työn keskiössä on lapsi, hänen lähiympäristönsä eli perhe ja päiväkotiryhmä. Hyvinvointiopettajien toiminnan tavoite on tukea lapsen suotuisaa kehitystä niin päiväkodissa kuin kotona. (X kunta 2022a; X kunta 2022b.)

Lapsiperheille ja huoltajille alueelliset sosionomit tarjoavat uudenlaista matalan kynnyksen keskustelukumppanuutta ja tukea liittyen muun muassa perheen arkeen, lapsen kehitykseen, vanhemmuuden kysymyksiin ja lapsen käyttäytymisen haasteisiin. Keskustelujen pohjana käytetään lapset puheeksi- menetelmää ja lokikirjaa, joiden tarkoituksena on lapsen kehityksen tukeminen sekä ongelmien ennaltaehkäiseminen. (X kunta 2022b.)

Alueelliset sosionomit palkattiin kuntaan vuoden 2021 alussa valtion avustusrahoituksella, jonka myönsi opetus- ja kulttuuriministeriö, ja jonka käyttötarkoitus kohdistuu varhaiskasvatuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen sisältäen muun muassa varhaisen tuen, yhdenvertaisuuden ja lähipalveluperiaatteen vahvistamisen. Avustuksella tuettiin myös pysyvien toimintamallien, rakenteiden ja käytänteiden kehittämistä. (X kunta 2022b.)

Hankkeen päättymisen jälkeen alueellisten sosionomien tehtävä vakinaistettiin kunnassa vuoden 2023 kevään aikana. Seuraavaksi lähdetään käsittelemään hieman tarkemmin avustusrahoituksen taustalla olevia tavoitteita.

Valtionavustuksen taustalla on aiemman pääministerin Sanna Marinin hallituksen ohjelman tavoite siitä, että yhteiskunnan perusta tulee jatkossakin muodostamaan sivistyksestä, koulutuksesta ja osaamisesta. Opetus- ja kulttuuriministeriö korostaa myös hankkeeseen liittyvässä julkaisussa sitä, kuinka varhaiskasvatuksessa luodaan pohjaa myöhemmälle oppimiselle, ja myös sitä kuinka laadukas ja tasa-arvoinen varhaiskasvatus muodostaa suomalaisen hyvinvointivaltion kivijalan, jonka perustana on kyky tasoittaa perheiden taustoista johtuvien erojen merkitystä lapsen oppimiseen ja hyvinvointiin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023.)

Valtionavustukseen liittyvissä tavoitteissa puhutaan myös varhaiskasvatuksen merkityksen vahvistamisesta lapsen oppimisen ja hyvinvoinnin edistäjänä. Erityishuomio kiinnitetään

tunnistettuun eriarvoistumiskehitykseen kuntien sisällä alueellisesti ja kuntien välillä, lasten oppimisen tukemisen vahvistamiseen sekä sukupuolesta tai maahanmuuttajataustasta johtuviin oppimiseroihin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023.)

Valtionavustuksen tavoitteet liittyvät siis varhaiskasvatuksen tasa-arvoisuuden, yhdenvertaisuuden ja inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistamiseen. Samoin tavoitteisiin liittyy se, että valtionavustuksella edistetään oppimista, hyvinvointia, vuorovaikutusta ja lähipalveluperiaatteen toteutumista sekä lapsen oikeutta välttämättömään ja riittävän varhaiseen tukeen. Lopuksi avustuksen tavoitteisiin kuuluu myös pysyvien toimintamallien, rakenteiden ja käytänteiden kehittäminen, joka mahdollistuu tukemalla varhaiskasvatuksen järjestäjien mahdollisuuksia palkata lisää varhaiskasvatuksen henkilöstöä ja pienentää lapsiryhmien kokoa esimerkiksi ryhmissä, joissa on tukea tarvitsevia lapsia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023.)

3 Hyvinvoinnin käsitteen avausta

Hyvinvoinnin määrittäminen ei ole yksinkertaista, johtuen siitä, että tutkijatkaan eivät ole yksimielisiä siitä, mitä hyvinvoinnilla tarkalleen tarkoitetaan. Yhdenmielisiä ollaan kuitenkin siitä, että hyvinvointi on moniulotteinen käsite. (THL 2016.) Vielä 1970-luvulla hyvinvointi käsitettiin usein vain aineellisista resursseista koostuvaksi. Pohjoismaista hyvinvointia tutkiva Erik Allardt toi hyvinvoinnin tutkimukseen uudenkaltaista näkökulmaa liittämällä sosiologisia ja sosiaalipsykologisia näkökulmia hyvinvoinnin tulkintaan - vastapainona sen aikaisten tutkimusten materiaalien elinolojen painotukseen. Allardt näki hyvinvoinnin perustuvan tarpeisiin, ja hyvinvoinnin olevan tila, jossa ihmisellä on mahdollisuus saada tarpeensa tyydytetyksi. Allardtin kehittämä teoria otti näiden aineellisiin resursseihin perustuvien tarpeiden (having), lisäksi huomioon myös tarpeita, jotka liittyivät sosiaalisiin suhteisiin (loving) ja itsensä toteuttamiseen (being). Allardt kutsui näitä aineellisiin resursseihin perustuvia tarpeita ja niiden tyydytystä elintasoksi. Sosiaalisiin suhteisiin ja itsensä toteuttamiseen liittyviä tarpeita ja niiden tyydytystä hän kutsui puolestaan elämänlaaduksi. Tämä moniulotteisempi tulkinta hyvinvoinnista on toiminut tietynkaltaisena ohjenuorana, jota myöhempi tutkimus on seurannut. (Uusitalo & Simpura 2020, 1-2,7.)

Samalla Allardt teki myös merkittävää työtä hyvinvointitutkimuksen tulevaisuuden kannalta erottamalla selkeästi onnellisuuden subjektiivisen käsitteen hyvinvoinnista, jonka hän näki enemmän objektiivisena käsitteenä. Allardtin mukaan ihminen saattaa erehtyä ja olla epäietoinen omista tarpeistaan, mutta hän on oman onnellisuutensa paras arvioija. (Uusitalo & Simpura 2020, 2.)

3.1 Ekokulttuurista näkemystä hyvinvoinnin tulkintaan

Lasten hyvinvointia tutkitaan lukuisilla eri tieteenaloilla kuten esimerkiksi kehitys- ja sosiaali-psykologiassa, sosiologiassa, sosiaalipolitiikassa, terveys- ja lääketieteessä, kasvatustieteessä sekä taloustieteessä vaihtelevilla viitekehyksillä (Minkkinen 2015 16, 21). Ekokulttuurinen teoria pohjautuu osittain kehityspsykologian klassikon Vygotskyn sosiokulttuuriseen näkemykseen lapsen kehityksestä, jonka mukaisesti lapsen taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa toisten kanssa. (Määttä & Rantala 2022, 53; Karila 2016, 11; Veijola 2004, 28; Sume 2008, 37). Ekokulttuurinen teoria pohjautuu lisäksi myös Bronfenbrennerin luomaan ekologiseen teoriaan, jossa lapsen elämää tutkittaessa hänen kehitystään tarkastellaan niin lapsen sisäisen kehityksen näkökulmasta kuin myös vuorovaikutussuhteena ympäristön kanssa. Teorian mukaan yksilö on osa hierarkkista, neljällä tasolla sijaitsevaa sosiaalista järjestelmää, jonka eri tasot ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Varhaiskasvatuksen näkökulmasta lapsen kehitykseen vaikuttaa lapsen kasvuympäristöjen ja niissä toimivien henkilöiden välinen yhteistyö. Lapsen elämään kuuluvat aikuiset ja näiden välinen vuorovaikutus ja suhde ympäröivään yhteisöön vaikuttavat teorian mukaan siis oleellisesti lapsen kehitykseen. (Veijola 2004, 28.)

Varsinaisen ekokulttuurisen teorian kehitti Los Angelesin yliopistossa työskennellyt CHILD-tutkijaryhmä 1980-luvulla, jotka myös kritisoivat edellä mainitun ekologisen teorian hierarkiamallia. Teoria nähdään syntyneen kritiikkinä siihen aikaan psykologiassa vallassa olevalle perinteelle tarkastella lapsen kehitystä eristettynä ympäristöstään (Veijola 2004, 28; Sume 2008, 37). Ekokulttuurisen teorian mukaan perheen arjen sujuminen, vanhempien hyvinvointi ja lapsen kehitys ovat kiinteästi yhteydessä toisiinsa (Määttä & Rantala 2022, 52). Ekokulttuurisessa teoriassa lapsen elämää tarkastellaan ekologisen teorian kanssa yhdenmukaisesti kiinteänä osana perheen elämää, ja perheen elämän yhteys lähiyhteisöön ja yhteiskuntaan nähdään voimakkaana. Teoriassa huomio kiinnittyy perheen arkirutiinien merkitykseen lapsen kehityksessä ja lapsen elin- ja toimintaympäristöjen laatuun, kiinnittäen huomiota erityisesti kehitystä edistäviin ja estäviin tekijöihin. (Veijola 2004, 28.)

Ekokulttuurisen näkemyksen mukaisesti lapsi kehittyy vuorovaikutuksessa lähiympäristönsä kanssa. Aluksi lapsen tärkein kasvuympäristö on koti mutta lapsen kasvaessa kodin rinnalle merkittäviksi ympäristöiksi muodostuu varhaiskasvatuspaikka ja muut toimintaympäristöt vertaisryhmineen. 2000-luvun lapsiin ja nuoriin liittyvässä hyvinvointikeskustelussa korostetaankin huomion kiinnittämistä ensisijaisesti kasvuympäristöjen kehittämiseen lasten pahoinvoinnin vähentämiseksi. Ekokulttuurisessa näkemyksessä keskeisimpinä tavoitteina pidetäänkin perheen tukemista arjesta selviytymisessä ja vanhempien kannustamista osallistumaan lapsen kasvatukseen, oppimisen tukemiseen ja kuntoutukseen. (Määttä & Rantala 2022, 53.) Erilaiset lasta ja perhettä tukevat palvelut tulee olla perustuneita lasten ja vanhempien tarpeisiin, ja palvelut tulee toteuttaa kokonaisvaltaisesti eri ammattiryhmien ja perheen välisenä yhteisenä työskentelynä ja kehittäjäkumppanuutena, ottaen huomioon myös perheen oman

perhekulttuurin ja siihen liittyvät arvot ja uskomukset, jotka säätelevät loppukädessä sen, millaisiin muutoksiin perhe on valmis ja halukas lapsen kehityksen tukemiseksi ja edistämiseksi. (Määttä & Rantala 2022, 62; Veijola 2004, 29.)

3.2 Lasten hyvinvointiin vaikuttavat tekijät

Kasvatus & Ajan julkaisemassa artikkelissa (Kallinen, Nikupeteri, Lahtinen, Lantela, Turunen, Nurmi & Leinonen 2021, 1) tarkastellaan, millaisista tekijöistä lasten arjen hyvinvointi rakentuu lasten subjektiivisesta näkökulmasta. Yleisesti voidaan sanoa lasten hyvinvointiin vaikuttavan niin yksilölliset, yhteisölliset, institutionaaliset kuin yhteiskunnalliset tekijät.

Yksilöllisen hyvinvoinnin tekijöiksi voidaan määritellä lapsen omat hyvinvointiresurssit ja -edellytykset, jotka joko edistävät tai estävät hänen hyvinvointiaan. Näihin kuuluu lapsen biologiset, psyykkiset, sosiaaliset ja materiaaliset lähtökohdat. Esimerkiksi lapsen biologinen perimä määrittää fyysisen hyvinvoinnin perustaa. Psyykkisen hyvinvoinnin yksilötason edellytyksiä ovat taas useat psyykkiset taidot, kuten hyvä itsesääätelykyky, joustavuus ja resilienssi (sietokyky) sekä kyky sietää erilaisia vastaan tulevia vastoinkäymisiä. Emotionaalista hyvinvointia edistää puolestaan yksilön tunnesäätelytaidot, ja kognitiivista hyvinvointia taas esimerkiksi älykkyys ja ongelmanratkaisutaidot. Sosiaalisen hyvinvoinnin yksilöresursseina voidaan taas pitää sosiaalista älykkyyttä, kykyä muodostaa ystävyyssuhteita ja kykyä ylläpitää niitä. Lapsen materialistisia resursseja voidaan pitää yleisesti olevan vahvasti kytköksissä huoltajien ja perheen taloudellisiin resursseihin. (Minkkinen 2015, 26-27.)

Lapsen hyvinvointiin vaikuttavista yhteisöllisistä tekijöistä voidaan nostaa esille lapsen perhe, joka on yksi lapsen hyvinvoinnin perustan keskeisimmistä tekijöistä. Perheen ulkoiset ja sisäiset resurssit voivat toimia joko suojaavina tai riskiä lisäävänä tekijänä lapsen hyvinvoinnin suhteen. Ulkoisilla resursseilla voidaan viitata muun muassa perheen taloudelliseen tilanteeseen, asumistasoon, vanhempien koulutustasoon. Perheen sisäisillä voimavaroilla viitataan taas puolestaan perheen historiaan, vanhempien ja lasten persoonallisuuteen sekä lapsi-vanhempi -suhteeseen. (Forssén, Laine & Tähtinen 2002, 89.)

Institutionaalisia lapsen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä voidaan lähestyä puolestaan varhaiskasvatuksen näkökulmasta. On todettu, että varhaiskasvatukseen osallistumista ja sen myötä lasten saamaa tukea pidetään yleisesti merkityksellisenä lapsen varhaisvuosien kehityksen ja oppimisen kannalta kuin myös myöhemmän koulumenestyksen ja elämänhallinnan näkökulmasta. Lapset pääsevät esimerkiksi muodostamaan vertaissuhteita varhaiskasvatusyksiköissä, joiden onkin todettu olevan lapselle merkityksellisiä, tuottaen lapselle onnellisuuden kokemuksia ja edistäen tämän oppimista. (Karila 2016, 13-14.) Lasten arjen hyvinvointiin vaikuttaa myös keskeisesti se, miten heitä lähestytään arjen kohtaamisissa, miten heidän erilaisiin näkemyksiinsä suhtaudutaan, sekä millaisina tiedontuottajina heidät nähdään. Tutkijat ovatkin osoittaneet lapsen ja aikuisen suhteiden vuorovaikutteista merkitystä hyvinvoinnille.

Lasten hyvinvointiin todettiin vaikuttavan positiivisesti reagoivat aikuiset, inspiroiva ja toimintaa mahdollistava materialistinen ympäristö, hyvät kaverit ja merkitykselliset aktiviteetit. Negatiivisena koettiin puolestaan lasten ja aikuisten välinen etäisyys, poissulkeminen vertais-suhteista, jäykät institutionaaliset rakenteet sekä kokemus siitä, ettei tule kunnioitetuksi subjektina. (Kallinen ym. 2021, 3.) Tämä mielestäni korostaa varhaiskasvatuksen merkitystä lapsen kokemaan hyvinvointiin, kun henkilöstö on riittävän koulutettua ja pätevää.

4 Varhaiskasvatus Suomessa

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä ensimmäinen askel lapsen kasvun ja oppimisen polulla (Opetushallitus 2022, 9). Varhaiskasvatuslain (540/2018) mukaisesti jokainen lapsi on oikeutettu saamaan varhaiskasvatusta sen kalenterikuukauden alusta, jona lapsi täyttää yhdeksän kuukautta.

Varhaiskasvatus määritellään varhaiskasvatuslaissa (540/2018) tarkoittavan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Pedagogiikalla taas tarkoitetaan monitieteiseen, erityisesti kasvatus- ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon perustuvaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen toteutumiseksi, joka on ammatillisesti johdettua ja ammattihenkilöstön toteuttamaa. Pedagogiikka näkyy varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa, oppimisympäristöissä sekä kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudessa; ja se edellyttää henkilöstöltä myös pedagogista asiantuntemusta sekä yhteistä ymmärrystä henkilöstön välillä, siitä miten lasten oppimista ja hyvinvointia voidaan parhaalla tavalla edistää. (Opetushallitus 2022, 24.)

Varhaiskasvatusta voidaan järjestää joko päiväkotitoimintana, perhepäivähoitona tai avoimena varhaiskasvatustoimintana. Velvollisuus varhaiskasvatuksen järjestämisestä on puolestaan kunnalla, jonka tulee järjestää varhaiskasvatusta kunnassa esiintyvien tarpeiden mukaisesti; tarvittaessa hankkimalla palveluja toiselta palveluntuottajalta. (VL 540/2018.) Inklusiivisuus on Suomalaisen varhaiskasvatuksen järjestämisen periaate, jonka mukaisesti jokaisella lapsella tulee olla lähtökohtaisesti oikeus lähipalveluna ja omassa lapsiryhmässään toteutuaan varhaiskasvatukseen sekä kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeen (Jerrman 2022).

Varhaiskasvatusta ohjaa varhaiskasvatuslaki ja sen sisältöä puolestaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Aluehallintovirasto 2022). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tehtävä on tukea ja ohjata varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä sekä edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista kansallisella tasolla (Opetushallitus 2022, 10). Opetushallitus laatii ja päättää varhaiskasvatuksen asiantuntijaviraston valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, joiden pohjalta taas

laaditaan paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat. Päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa jokaiselle lapselle laaditaan myös oma henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, joka laaditaan yhteistyössä henkilöstön, huoltajien ja lapsen kanssa. Niin paikallisia kuin lapsien varhaiskasvatussuunnitelmia arvioidaan säännöllisesti kerran vuodessa, ottaen mukaan myös lasten huoltajat henkilökohtaisia varhaiskasvatussuunnitelmia arvioidessa (Opetushallitus 2023).

Varhaiskasvatus on yhteiskunnallinen palvelu, jolla on monia erilaisia tehtäviä. Sen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa (Opetushallitus 2022, 16). Mielenkiintoisesti Talentia-lehti on korostanut julkaisussaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin liittyen, että suunnitelmassa tulisi tuoda nykyistä selkeämmin esille lapsen hyvinvoinnin tuki kehityksen ja oppimisen tuen lisäksi; perustuen siihen ajatukseen, että hyvinvoinnin perusta rakentuu jo lapsuudessa ja että hyvinvointi ja oppiminen kulkevat käsi kädessä (Jerrman 2022).

Lopuksi varhaiskasvatuksella edistetään lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja ehkäistään syrjäytymistä. Lapsen oppimat tiedot ja taidot varhaiskasvatuksessa vahvistavat hänen osallisuuttaan sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Varhaiskasvatus tukee myös huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän mahdollisuutensa osallistua työelämään tai opiskeluun. (Opetushallitus 2022, 16.)

4.1 Yhteistyön muodot varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen toimintaympäristön sisällä tapahtuu jatkuvasti monen muotoista yhteistyötä; olkoon se sitten lapsiryhmän tiimin jäsenten välistä, huoltajien kanssa tehtävää, muiden alojen ammattilaisten kanssa tehtävää, eri ryhmien kasvattajien kanssa tehtävää tai muuhun kehittämis- ja hanketyöskentelyyn liittyvää yhteistyötä.

Yhteistyöllä edistetään puolestaan varhaiskasvatuksen tavoitteita sekä varhaiskasvatuksen laadukasta pedagogista toimintaa. Vastuu tämän yhteistyön toteutumisesta ja suunnitelmallisuudesta on varhaiskasvatuslain (540/2018) mukaisesti varhaiskasvatuksen järjestäjällä (Opetushallitus 2022, 37).

Varhaiskasvatuslain mukaan kunnan on varhaiskasvatusta järjestäessään toimittava monialaisessa yhteistyössä ja luotava myös tarvittavat yhteistyörakenteet tämän toteutumista varten. (Opetushallitus 2022, 38). Yhteistyötahoja voi olla esimerkiksi opetuksesta, liikunnasta, lastensuojelusta ja muusta sosiaalihuollosta, neuvolatoiminnasta ja muusta terveydenhuollosta vastaavat tahot. (VL 540/2018). Monialaista yhteistyötä ohjaa varhaiskasvatuslain (540/2018) mukaisesti lapsen edun ensisijaisuus, ja sitä toteutetaan ensisijaisesti huoltajien suostumuksella. Samalla yhteistyötä toteuttaessa tulee noudattaa salassapitoa ja tietojen vaihtoa koskevia säännöksiä (Opetushallitus 2022, 61). Monialainen yhteistyö on merkityksellistä erityisesti lapsen kokonaisvaltaisen tuen toteutumisen näkökulmasta (Opetushallitus 2024a).

Varhaiskasvatuksessa toimitaan myös moniammatillisissa tiimeissä, joiden vahvuutena on erityyppisten koulutustaustojen yhdistyminen ja tiedon sekä osaamisen jakaminen ja hyödyntäminen erilaisista näkökulmista käsin (Koskinen, Koskimäki & Luokkanen 2021, 36). Moniammatillisten tiimien muotoutumisen taustalla on uudistunut varhaiskasvatustilaki (540/2018) ja sen mukanaan tuomat muutokset henkilöstön kelpoisuusvaatimuksissa (Lund & Leppänen 2021, 68). Muutosten myötä varhaiskasvatuksen ryhmässä työskentelevät ammattilaiset jakautuvat jatkossa koulutustasojensa mukaisesti ryhmään siten, että kahdella kolmesta tulee olla korkeakoulututkinto, ja vähintään yhden kolmesta tulee olla kasvatustieteen kandidaatti (Ranta, Sajaniemi, Eskelinen & Lämsä 2021, 6). Myös ammattinimikkeet muuttuivat koulutuksen mukaisiksi, siten että tiimeissä työskentelee varhaiskasvatuksen opettajia, varhaiskasvatuksen sosionomeja, varhaiskasvatuksen lastenhoitajia sekä lasten tarpeet ja varhaiskasvatuksen tavoitteet huomioiden myös muuta henkilöstöä, kuten esimerkiksi varhaiskasvatuksen erityisopettajia tai avustajia (Lund & Leppänen 2021, 68; Ranta ym. 2021, 6). Varhaiskasvatuksessa työskentelevän henkilöstön moniammatillisuus on laadukkaan varhaiskasvatuksen voimavara, silloin kun kaikkien koulutus ja osaaminen on käytössä sekä vastuut, tehtävät ja ammattiroolit toteutuvat tarkoituksenmukaisella tavalla (Opetushallitus 2022, 20).

Lopuksi huoltajien ja varhaiskasvatuksen välisen yhteistyön velvoittavuus ilmenee varhaiskasvatustilassa (540/2018), jonka mukaisesti varhaiskasvatuksen tavoitteisiin kuuluu toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä. Samalla varhaiskasvatustilain (540/2018) 20 § edellyttää, että lapsen vanhemmille tai muille huoltajille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.

Huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön jaettu tieto lapsesta ja hänen erilaisista tarpeistaan on lähtökohta varhaisen ja riittävän tuen antamiseen (Opetushallitus 2022, 60). Esimerkkinä huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välisestä yhteistyöstä voidaan nostaa varhaiskasvatustilain 23 §, (540/2018) joka asettaa määräyksen lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta. Lain mukaisesti lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on laadittava yhteistyössä henkilöstön ja lapsen huoltajan kanssa ja siihen on kirjattava tavoitteet lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevalla tavalla sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan on kirjattava lapsen tuen tarve, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen sekä tuen vaikuttavuuden arviointi. Henkilöstön tehtävänä on tukea huoltajan ja lapsen osallisuuden toteutumista suunnitelman laatimisessa ja arvioinnissa. Huoltajiin ollaan myös heti yhteydessä, kun lapsesta on huomattavissa kehityksen tai oppimisen haasteita tai kun henkilöstöllä herää huoli lapsen hyvinvoinnista. (Opetushallitus 2022, 60, 66.)

4.2 Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa

Jokaisella varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada tukea heti kun tarve sille on havaittu. Oikea-aikaisesti annettulla, yksilöllisesti kohdennetulla ja lapsen tarpeiden mukaisella tuella edistetään lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. (Opetushallitus 2024b.)

Varhaiskasvatustilain (540/2018) mukaisesti varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää tukea, jonka tasot jaetaan yleiseen tukeen, tehostettuun tukeen sekä erityiseen tukeen. Lapselle määritellään näistä sopivin tuen taso ja tuen muodot tuen antamisen periaatteiden mukaisesti, mikäli laadukas pedagogiikka ei riitä vastaamaan lapsen yksilöllisiin tarpeisiin. Tuen muodoilla tarkoitetaan lapsen tarvitsemia pedagogisia, rakenteellisia ja hoidollisia tukitoimia. (Opetushallitus 2022, 61)

Niin kuin yllä todettiin, lapsella on oikeus saada tukea sopivalla tasolla heti, kun tarve sille on havaittu. Tuen saanti ei myöskään edellytä lääketieteellistä diagnoosia tai muuta terveydenhuollon tai sosiaalihuollon antamaa lausuntoa. Tämän lisäksi lapsella on myös oikeus erilaisiin tuen palveluihin ja apuvälineisiin tuen tarpeen mukaan. (Opetushallitus 2022, 62.)

Varhaiskasvatuksen tuen tasojen välillä siirrytään joustavasti, arvioiden kuitenkin tuen tasoa aina tapauskohtaisesti. Tehostettu tai erityinen tuki ei myöskään edellytä sitä, että lapsi on ensin saanut muulle tasolle kuulunutta tukea. (Opetushallitus 2022, 62.)

Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on varhaiskasvatustilain (540/2018) mukaisesti oikeus saada hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa tai hyvinvointinsa edellyttämää yleistä tukea heti tuen tarpeen ilmettyä osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa. Yleistä tukea toteutetaan lapsen omassa ryhmässä ja se on ensimmäinen keino vastata lapsen tuen tarpeeseen. Se muodostuu yksittäisistä tuen muodoista, kuten esimerkiksi yksittäisistä pedagogisista ratkaisuista, joilla tilanteeseen pyritään vaikuttamaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lapsen yleisen tason tuki on lyhytkestoista ja/tai intensiteetiltään matalampaa verrattuna tehostettuun tai erityiseen tukeen. Lopuksi yleinen tuki järjestetään varhaiskasvatuksen opettajan ja muun henkilöstön yhteistyössä eikä sen antaminen edellytä hallinnollista päätöstä, vaan tukea annetaan aina tarpeen ilmetessä. (Opetushallitus 2022, 62.)

Seuraavaksi jos yleinen tuki ei ole riittävää, siirrytään tehostetun tuen tasolle. Tehostettu tuki on lapselle yksilöllisesti ja yhteisöllisesti suunniteltua tukea. Se on myös intensiteetiltään voimakkaampaa ja yksilöllisempää kuin yleinen tuki. Tukea annetaan lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaisesti lyhytkestoisena tai pidempää jatkuvana ja se aloitetaan heti tuen tarpeen ilmettyä. Tukea annetaan siis niin kauan, kun lapsi sitä tarvitsee. Tuki muodostuu suunnitelluista säännöllisistä ja samanaikaisesti toteutettavista tuen muodoista. Oikea-aikaisesti

annettuna se ennaltaehkäisee lapsen myöhempää tuen tarpeiden moninaistumista. Yleisestä tuesta poiketen tehostetun tuen antaminen edellyttää hallinnollisen päätöksen tekemisen. (Opetushallitus 2022, 63).

Viimeiseksi jos aiemmat tuen tasot eivät ole riittäviä, annetaan lapselle yksilöllisesti suunniteltua erityistä tukea. Kyseistä tukea voidaan antaa vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästyisestä tai muusta merkittävästi toimintakykyä alentavasta lapsen oppimisen ja kehityksen tuen tarpeesta johtuen. Erityinen tuki on vahvin varhaiskasvatuksessa annettavista tuen ta-soista. Lapsen tuki voidaan aloittaa myös suoraan erityisen tuen tasolla, jos lapsen tuen tarve sitä edellyttää. Samoin lapsella on myös oikeus saada erityistä tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Erityinen tuki muodostuu useista tuen muodoista ja tukipalveluista, ja on jatkuvaa ja kokoaikaista. Myös erityisen tuen antamisesta tulee tehdä hallintopäätös. (Opetushallitus 2022, 63.)

Lapsen tuki ja siihen sisältyvät pedagogiset, rakenteelliset ja hoidolliset tuen muodot järjestetään osana varhaiskasvatuksen arkista toimintaa. Pedagogisiin tuen muotoihin kuuluvat toistuvien toimintojen sekä lapselle selkeän ja ennakoivan päivärytmin luominen. Lapsen tukemiseen liittyvät muun muassa erilaiset sensitiiviset ja saavutettavat vuorovaikutus- ja kommunikointitavat, kuten esimerkiksi viittoman tai kuvien käyttö. Lapsen erilaisiin tarpeisiin vastaminen edellyttää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä yhteisiä ja johdonmukaisia pedagogisten ja erityispedagogisten työtapojen ja menetelmien käyttöä. Pedagogisen tuen muotoihin sisältyy myös varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelu, havainnointi, dokumentointi ja arviointi. (Opetushallitus 2022, 64.)

Rakenteellisiin tuen muotoihin kuuluu puolestaan lapsen tuen tarpeen havaitsemiseen ja sen toteuttamiseen liittyvän henkilöstön osaamisen ja erityispedagogiikkaan liittyvän osaamisen lisääminen. Rakenteellisiin tuen muotoihin kuuluu myös ryhmän lapsimäärän vähentäminen, jossa muutetaan henkilöstön ja lasten suhdelukua siten, että lapsen tukea voidaan toteuttaa suunnitellusti ja varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan ryhmässä saavuttaa. Toisaalta rakenteellisiin tuki muotoihin kuuluu myös henkilöstön mitoitukseen ja/tai rakenteeseen liittyvät ratkaisut. (Opetushallitus 2022, 64.)

Viimeiseksi hoidollisilla tuen muodoilla tarkoitetaan menetelmiä ja toimintatapoja, joilla vastataan lapsen tarvitsemaan hoitoon, hoivaan ja avustamiseen, johon sisältyy myös lapsen terveydenhoidolliset tarpeet. Näitä voivat olla esimerkiksi lapsen ruokavalioon, lääkitykseen ja liikkumiseen liittyvät avustamisen tarpeet ja apuvälineet. Aina on myös arvioitava tapauskohtaisesti, voidaanko esimerkiksi lääke- tai sairaudenhoito toteuttaa osana lapsiryhmän perustoimintaa. Jokaisen lapsen kohdalla tehdään lapsen tilanteeseen liittyvä kokonaisarviointi. Mainitsemisen arvoista on myös se, ettei lapsen lääke- tai sairaudenhoito ole riippuvainen

varhaiskasvatuslain mukaisesta tuen tasosta, vaan hoitoa annetaan tuen tasosta riippumatta lapsen tarpeen mukaisesti. (Opetushallitus 2022, 64-65.)

Lapsen tarvitsemasta tuesta eli tuen tasosta, muodoista ja niiden toteuttamisesta sekä niihin liittyvistä vastuista ja työnjaosta tehdään kirjaukset lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Suunnitelman laadinnasta ja arvioinnista vastaa varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen henkilö tai joissain tilanteissa varhaiskasvatuksen erityisopettaja yhteistyössä muun henkilöstön ja lapsen huoltajan kanssa. Tuen tarvetta ja sen toteutumista arvioidaan ja suunnitelma tarkistetaan tarpeen mukaan vähintään kerran vuodessa tai tuen tarpeen muuttuessa. Arvioinnissa toiminnan tavoitteiden saavuttaminen kirjataan ja tavoitteita myös muutetaan vastaamaan lapsen sen hetkistä tuen tarvetta. (Opetushallitus 2022, 65-66.)

Edellä mainittujen tuki tasojen ja niihin liittyvien toimenpiteiden lisäksi vaikeuksia ennaltaehkäistään myös pedagogisilla järjestelyillä ja erilaisilla työtavoilla, joihin kuuluu muun muassa suunnitelmallinen toiminnan eriyttäminen, ryhmien joustava muuntelu ja ryhmien oppimisympäristöjen muuntelu. Selkeällä päiväjärjestyksellä ja päivittäisten toimintojen rytmittämällä tuetaan kaikkia lapsia. (Opetushallitus 2022, 61.)

5 Vaikuttavuus varhaiskasvatuksessa

Varhaislapsuutta pidetään erityisen intensiivisenä ja merkittävänä kehityksen ja oppimisen aikana ihmisen elämässä. Tämä taas osoittaa että, se mitä lapsen elämässä tapahtuu tuona aikana, on merkityksellistä sekä heidän senhetkisen elämän laadun kannalta kuin myös tulevaisuuden kehityksen kannalta. (Karila 2016, 11.) Tutkimukset osoittavat, että lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen alle kolmivuotiaana tuottaa positiivisia vaikutuksia heidän kognitiiviseen, kielenkehitykseen ja akateemiseen suoriutumiseen. Nämä vaikutukset voivat ulottua jopa nuoruuteen ja aikuisuuteen saakka. Tällaiset vaikutukset on tutkijoiden mukaan osoitettavissa erityisesti silloin kun, lapset osallistuvat ryhmämuotoiseen, ammattilaisten toteuttamaan varhaiskasvatukseen. Erityisen vaikuttavana tämänkaltaisen varhaiskasvatus nähdään heikommista oloista tulevien lasten kohdalla, vaikka sen on osoitettu hyödyntävän myös muita lapsia. (Karila 2016, 17.)

Koska varhaiskasvatuksesta on muodostunut näinkin keskeinen väline hyväksi oletetun lapsuuden tuottamisessa, on myös sen vaikuttavuuteen aloitettu suuntaamaan enemmän huomiota. Vaikuttavuuden tarkastelutasoja voidaan lähestyä eri näkökulmista. Yksi keskeinen vaikuttavuuden tarkasteluun liittyvä lähestymistapa on se, tarkastellaanko varhaiskasvatuksen vaikutuksia nykyhetkessä vai tulevaisuuteen sijoittuneina. Toisaalta vaikuttavuuden tarkastelutavat eroavat myös siinä, missä määrin kiinnitetään huomiota varhaiskasvatuksen yhteiskunnallisiin tai yksilötason kehityksellisiin vaikutuksiin. (Karila 2016, 9-10.)

Vaikuttavuuden arviointia yleisesti kansallisella tasolla haastaa se, että varhaiskasvatussyksiköt ja niissä toimivat lapsiryhmät ovat edelleen laadultaan hyvin epätasaisia. Nämä laatuerot vaikuttavat varhaiskasvatussyksiköissä olevien lasten kehitykseen, oppimiseen ja hyvinvointiin monin eri tavoin. (Ranta, Sajaniemi, Eskelinen & Lämsä 2021, 8.) Varhaiskasvatuksen laadun kehittämistä lähestytään esimerkiksi lakiuudistuksien kautta. Uusi varhaiskasvatustalaki (540/2018) määrittää varhaiskasvatussuunnitelman perusteet velvoittavaksi asiakirjaksi, jonka tehtävänä on tukea ja ohjata varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä sekä edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista koko maassa. (Opetushallitus 2022). Yksi keskeinen muutos varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden velvoittavuudessa on vaatimus varhaiskasvatuksen arvioinnista, jonka avulla pyritään kehittämään varhaiskasvatuksen laatua, tunnistamaan toiminnan vahvuuksia, nostamaan esiin kehittämistarpeita ja kehittämään toimintaa (Kiviranta & Mantela 2021).

6 Opinnäytetyön toteutus

Toteutin opinnäytetyöni yhteistyössä kunnan kanssa, jonka päiväkodeissa työskentelee kaksi varhaiskasvatussyksiköissä kiertävää alueellista sosionomia. Alueelliset sosionomit palkattiin aluksi valtion myöntämällä avustusrahoituksella vuoden 2021 alussa kunnes työ vakinaistettiin vuoden 2023 keväällä.

Alueellisten sosionomien työstä ei ole aiempaa tutkimustietoa, joka tekee aiheesta ajankohtaisen ja tutkittavan arvoisen. Samalla uudet alueelliset sosionomit edustavat myös varhaiskasvatuksen sosionomien tulevaisuuden asemaa varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä, joka myös korostaa aiheen tutkimisen tärkeyttä ja ajankohtaisuutta.

Palautteen mukaan opinnäytetyön työelämäkumppani käy tuotetut tulokset läpi varhaiskasvatustalpalveluissa ja keskustelelee esiin nousevista asioista. Samalla työelämäkumppani hyödyntää tuloksia mahdollisesti selkiyttämällä tehtäviä ja toimintatapoja yksiköissä sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä.

6.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymys

Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymys muodostettiin yhteistyössä opinnäytetyön työelämäkumppanin kanssa. Aluksi muodostin itsenäisesti työelämäkumppanin aihe ehdotuksen pohjalta tutkimuksen tarkoitusta, tavoitteita ja tutkimuskysymystä. Tämän jälkeen pidettiin yhteinen kehittävä keskustelu, jossa sisältöä käytiin läpi ja tehtiin tarpeen mukaisia muutoksia. Keskustelun myötä tutkimuksen tarkoitusta ja tavoitetta tarkennettiin sekä yksinkertaistettiin, jotta itse toteutus olisi työmäärän näkökulmasta realistinen.

Tutkimuksen tarkoituksena on siis kartoittaa alueellisten sosionomien työhön kytkeytyvien kasvattajien, päiväkodin johdon ja huoltajien kokemuksia alueellisten sosionomien kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja työn tarjoamasta tuesta. Tutkimuksen tavoitteena on puolestaan tuottaa toimeksiantajalle kokempohjaista tietoa, jota voidaan hyödyntää alueellisten sosionomien työtehtävän kohdentamisessa varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä. Varsinainen tutkimuskysymys kuuluu taas seuraavasti: Mitkä ovat kasvattajien, päiväkodin johdon ja huoltajien kokemukset alueellisten sosionomien työn tarjoamasta tuesta ja yhteistyöstä.

6.2 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

Tutkimustavat voidaan jakaa karkeasti kolmeen erilaiseen tapaan toteuttaa tutkimusta, jotka ovat laadullinen tutkimus, määrällinen tutkimus ja taiteellinen tutkimus. Valitsin opinnäytetyöni tutkimustavaksi laadullisen tutkimuksen, jonka avulla voi pureutua tutkimaan ihmisen arkipäivän monimuotoista sosiaalista todellisuutta silloin, kun on tavoitteena kuvata ihmisten kokemusten avulla jotain ilmiötä tai ymmärtää ihmisten tuottamia monitulkintaisia ja subjektiivisia merkityksiä. (Vilka 2021, 11.) Laadullisessa tutkimuksessa tiedon tuottamisessa kiinnostus on yksilöiden tai yhteisöjen ilmiötä koskevissa käsityksissä tai kokemuksissa ja niiden merkityksissä. Sen avulla on tarkasteltu muun muassa ammattialan erilaisia ammatillisia toimintamalleja, hyvinvointia ja oman alan sukupuolittuneita käytäntöjä. (Vilka 2021, 11.)

Laadullisessa tutkimuksessa tutkitaan ihmisten puhetta, näiden tuottamia tekstejä tai kuvia. Erilaiset kielelliset ilmaisut ja niiden sosiaalisesti muodostuneet merkitykset ovat siis tiedon lähde laadullisessa tutkimuksessa. Kielessä on kätkeytyneet merkitykset, joita ihminen on muodostanut arjen toiminnassaan sosiaalisesti ja kulttuurisesti tietyssä ajassa, paikassa ja tilanteessa. (Vilka 2021, 12.) Laadullisessa tutkimuksessa pyritään jonkin ilmiön subjektiivisen kokemuksen ymmärtämiseen, jota varten on ensin tiedettävä, missä asiayhteydessä eli kontekstissa, miten ja miksi tutkittava ilmiö on merkityksellinen tutkittavalle (Vilka 2021, 11).

Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteitä voidaan pitää siihen kuuluvaa avointa tutkimussuunnitelmaa, joka korostaa tutkimuksen vaiheiden - aineistonkeruun, analyysin, tulkinna ja raportoinnin - kietoutumista yhteen. Laadullisessa tutkimuksessa tulkinta jakautuu koko tutkimusprosessiin, eikä tutkimusprosessia aina ole välttämättä helppo pilkkoa toisiaan seuraaviin vaiheisiin. Tutkimussuunnitelmaa tai jopa varsinaisen tutkimusongelman asettelua voi joutua tarkistamaan useaan kertaan aineistonkeruun kuluessa ja tutkielman kirjoittaminen saattaa vaatia palaamista takaisin alkuperäiseen aineistoon. (Eskola & Suoranta 1998, 13.)

Toinen laadulliseen tutkimukseen liittyvä ominaispiirre on se, että niissä keskitytään usein varsin pieneen määrään tapauksia, joita taas pyritään analysoimaan mahdollisimman perusteellisesti. Aineiston tieteellisyys kriteeri ei näin ollen olekaan sen määrä vaan nimenomaan sen laatu. (Eskola & Suoranta 1998, 14.)

Lopuksi laadullisessa tutkimuksessa tutkijan asema on erilaisella tavalla keskeinen kuin tilastollisessa tutkimuksessa. Tutkijalla on toiminnassaan tietynkaltaista vapautta, joka antaa yleisesti ottaen hyvän mahdollisuuden joustavaan tutkimuksen suunnitteluun ja toteutukseen. Tutkijalta vaaditaan kuitenkin laadullisessa tutkimuksessa suhteellisen paljon tutkimuksellista mielikuvitusta, esimerkiksi uusien menetelmällisten tai kirjoitustapaa koskevien ratkaisujen kokeilemistä, joiden tulee olla ilmeisiä myös lukijalle. (Eskola & Suoranta 1998, 16.)

6.3 Aineistokeruumenetelmät

Laadullisella aineistolla tarkoitetaan yksinkertaisimmillaan aineistoa, joka on ilmiänsuhtaan tekstiä. Esimerkiksi erimuotoiset haastattelut ja havainnoinnit ovat tekstejä, joiden syntyä voidaan pitää tutkijasta riippuvaisena. Toisaalta se voi olla myös päiväkirja tai kirje muotoista, jolloin tekstiä pidetään tutkijasta riippumattomana. (Eskola & Suoranta 1998, 12.)

Haastattelua voidaan pitää yhtä suomen yleisimpänä tapana kerätä laadullista aineistoa. Haastattelu soveltuu kuitenkin myös määrällisiin aineistoihin. Yksinkertaisesti kuvattuna haastattelun tavoitteena on selvittää se, mitä henkilöllä on mielessä. Haastattelu on siis eräänlaista keskustelua, joka tosin tapahtuu tutkijan aloitteista ja on hänen johdattelemaansa. Haastattelulle vuorovaikutustilanteena on ominaista, että se on ennalta suunniteltu, haastattelijan alulle panema ja ohjaama; lisäksi haastattelija joutuu usein motivoimaan haastateltavaa ja pitämään haastattelua yllä; haastattelija tuntee roolinsa ja haastateltava oppii sen; haastateltavan on luotettava siihen, että hänen kertomia asioitaan käsitellään luottamuksellisesti. (Eskola & Suoranta 1998, 63.)

Haastattelut voidaan jakaa yleisesti neljään eri haastattelutyyppiin:

- 1) Strukturoitu haastattelu, jossa kysymysten muotoilu ja järjestely on kaikille sama.
- 2) Puolistrukturoitu haastattelu, jossa kysymykset ovat kaikilla samat, mutta valmiiden vastausvaihtoehtojen sijaan haastateltavat saavat vastata omin sanoin.
- 3) Teemahaastattelu, jossa haastattelun aihepiirit, teema-alueet on etukäteen määrätty jättäen pois strukturoidulle haastattelulle tyypillisen kysymysten tarkan muotoilun ja järjestelyn. Haastattelija huolehtii siis, että kaikki etukäteen päätetyt teema-alueet käydään haastateltavan kanssa läpi, mutta niiden järjestys ja laajuus vaihtelevat haastattelukohtaisesti.
- 4) Avoin haastattelu, jossa tilanne muistuttaa kaikista eniten tavallista keskustelua. Tässä haastattelija ja haastateltava keskustelevat tietystä aiheesta, mutta kaikkien haastateltavien kanssa ei käydä läpi kaikkia samoja teema-alueita jne. (Eskola & Suoranta 1998, 64.)

Kysely on etukäteen strukturoitu aineistokeruumenetelmä, joka perustuu lomakkeeseen (Luoto 2009). Se on yksi perinteisimmistä tavoista kerätä tutkimusaineistoa, jota voidaan

toteuttaa joko paperi versiona tai sähköisen kyselyn muodossa. Toisaalta toteutustapa voi erota myös siinä, onko tutkija läsnä varsinaisessa aineistokeruutilanteessa tai että toteutetaan aineistonkeruu yksittäin tai suurelle joukolle yhtäaikaaisesti (Raine & Aarnos 2018, 81.)

Kysymysten asettelussa voidaan luoda valmiit vastausvaihtoehdot kuviteltujen vastausten pohjalta, jolloin tutkijan tulee ennakoon tietää, millaisia vastauksia informanttijoukot tuottavat. On tärkeää, että vastaajalle löytyy aina oikea tai sopiva vastausvaihtoehto, jonka vuoksi vastausvaihtoehtoihin tulee usein lisätä ”muu, mikä? -vaihtoehto. Toisaalta kysymysten asettelussa voidaan kyselyyn myös sisällyttää avoimia kysymyksiä. Avoimia kysymyksiä voidaan analysoida joko tilastollisin tai laadullisin menetelmin, joista jälkimmäisessä turvaudutaan usein teemoitteluun. Avointen kysymysten käyttämisessä on omat etunsa kuten hyvät ideat, jotka voivat nousta vastauksista. Toisaalta ne tarjoavat myös mahdollisuuden saada vastaajan mielipiteen selville perusteellisesti. Avointen kysymysten aineistoa on myös mahdollista luokitella monella eri tavalla, jota pidetään yhtenä sen eduista. Huonoa puolena avoimien kysymysten käyttämisessä voidaan pitää taas sitä, että niihin jätetään helposti vastaamatta ja että vastaukset saattavat olla ylimalkaisia tai epätarkkoja. Avointen kysymysten analysointi vie myös huomattavasti enemmän aikaa kuin valmiiden vaihtoehtojen tulkinta. (Raine & Aarnos 2018, 97-98.)

Onnistuneen kyselyn toteuttaminen edellyttää lomakkeen huolellista suunnittelua ja testaamista. Lisäksi se edellyttää, että tutkija osaa ottaa laaja-alaisesti huomioon vastaajien ajan, halun ja taidot vastata kyselyyn. Vastaajan näkökulmasta on erittäin tärkeää, että lomake on pituudeltaan kohtuullinen ja ulkoasultaan selkeä. Sen keskimääräisen vastausajan ei tulisi ylittää 15-20 minuuttia. Ulkoasulla taas on merkittävä vaikutus kyselyn vastausprosenttiin. Vastauspäätökset perustuvat paljolti ensivaikutelmaan vastaanotetusta materiaalista. Siihen vaikuttaa kyselyyn sisällytettävän saatekirjeen lisäksi ratkaisevasti lomakkeen yleisilme. (Borg ym. 2021.)

Valitsin tutkimukseni aineistokeruumenetelmiksi teemahaastattelun sekä kyselyn. Teemahaastattelu soveltuukin menetelmänä erityisen hyvin, kun halutaan selvittää tietoa vähemmän tunnetuista ilmiöistä ja asioista (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Aineistokeruu menetelmiä pohdittiin yhdessä työelämäkumppanin kanssa ja päädyttiin siihen ratkaisuun, että päiväkodin johtajien kokemuksia alueellisten sosionomien kanssa tehtävästä yhteistyöstä voitaisiin selvittää erikseen teemahaastattelulla, kun taas muiden informanttien kokemukset selvitettäisiin kyselyn avulla. Kunnassa työskentele vain kaksi päiväkodin johtajaa, joista toinen on suomenkielinen ja toinen ruotsinkielinen. Koska näitä informantteja on vain kaksi, koettiin työelämäkumppanin kanssa, että erillisen teemahaastattelun toteuttaminen olisi asianmukainen ja realistinen vaihtoehto.

Informanttijoukoista huoltajien ja kasvattajien suuremman määrän vuoksi teemahaastattelujen toteuttaminen ei taas ollut käytännön toteutuksen näkökulmasta kovin realistinen vaihtoehto, jonka takia päädyttiin valitsemaan tiedonkeruumenetelmäksi kysely näiden informanttijoukkojen kohdalla. Kyselyihin sisällytettiin taustakysymysten ja työelämäkumppanin toivomien kysymysten lisäksi avoimia kysymyksiä, jotta vastaajat pystyvät omin sanoin kertoa omista kokemuksistaan.

Suunnittelin kyselyiden yhteydessä lähetettävät saatekirjeet huoltajille (Liite 1) ja kasvattajille (Liite 2), joissa informointiin osallistujia muun muassa tutkimuksen tarkoitukseen ja toteutukseen liittyvissä sekä tietosuojan toteuttamiseen liittyvissä asioissa. Samalla saatekirjeisiin sisällytettiin myös linkki, jonka kautta osallistujat pääsivät vastaamaan varsinaiseen kyselyyn. Suunnitellut saatekirjeet lähetettiin tämän jälkeen työelämäkumppanille, jonka antaman palautteen pohjalta tein tarvittavat muutokset saatekirjeisiin.

Työelämäkumppani antoi myös palautetta suunnitelluista palveluvastaavien teemahaastattelun haastattelurungosta (Liite 3), huoltajien kyselylomakkeesta (Liite 4) sekä kasvattajien kyselylomakkeesta (Liite 5). Palautteen pohjalta kyselyihin lisättiin uusia kysymyksiä ja muita kysymyksiä muutettiin siten, että ne olisivat helpommin ymmärrettäviä osallistujan näkökulmasta. Teemahaastattelurunko (Liite 3) oli taas työelämäkumppanin mielestä hyvässä kunnossa, joten siihen ei tehty muutoksia.

Valmiit saatekirjeet ja niihin liittyvät kyselyt lähetin tämän jälkeen työelämäkumppanille, joka, lähetti ne puolestaan yksiköiden esimiehille, jotka jakoivat ne taas ryhmien kasvattajille ja huoltajille sähköisessä muodossa päiväkodin sisäisen viestintä sovelluksen kautta. Yhteensä vastaajia oli huoltajien kyselyn kohdalla 19 kun taas kasvattajien kyselyn kohdalla vastaajia oli vain viisi.

Palveluvastaavien teemahaastattelun kohdalla, lähetin saatekirjeet molemmille palveluvastaaville sähköpostitse. Palveluvastaavien toivomuksesta teemahaastattelu toteutettiin samanaikaisesti molempien palveluvastaavien kanssa varhaiskasvatusyksikön tiloissa. Haastattelu eteni pääosin teemahaastattelurungon mukaisesti. Teemoja käytiin läpi yksi kerrallaan, siirtyen aina seuraavaan teemaan, kun aiempi oli tullut kokonaan käsitellyksi. Haastatteluprosessin etenemisen tueksi sisällytin teemahaastattelu runkoon aiheita koskevia tukikysymyksiä. Jotkut näistä kysymyksiä ohitettiin, kun koin että niihin oli annettu jo aiemmin vastaus haastattelutilanteen yhteydessä. Tämän lisäksi minulla heräsi haastattelutilanteen yhteydessä myös muutama spontaani kysymys, jotka esitin haastateltaville.

6.4 Aineiston analyysi

Laadullisen aineiston analyysin tarkoituksena on rakentaa aineistoon selkeyttä ja siten tuottaa uutta tietoa tutkittavasta asiasta. Analyysillä pyritään tiivistämään aineisto kadottamatta

kuitenkaan sen sisältämää informaatiota; päinvastoin pyritään informaatioarvon kasvattamiseen luomalla hajanaisesta aineistosta ymmärrettävää ja mielekästä. (Eskola & Suoranta 1998, 100.) Laadullisten aineistojen analyysitapoja on olemassa melkoisesti ja niitä kehitellään jatkuvasti.

Toisaalta määrällisen aineiston analysoinnissa keskeisellä sijalla on puolestaan erilaisten tilastollisten analyysimenetelmien hyödyntäminen, aineiston jäsentämiseksi tulkittavampaan muotoon (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2020, 16). Analyysi perustuu siis aineiston kuvaamiseen ja tulkitsemiseen tilastojen ja numeroiden avulla. (Koppa 2021a) Tutkimuksen analyysimenetelmät riippuvat taas tiedon käyttötarkoituksesta (Alastalo & Borg 2010). Tavanomaisesti tutkimusaineistoa kuvataan tilastollisesti ja havainnollistetaan graafisesti. Tilastollisesti kuvaavalla analyysillä voidaan todeta aineistosta muun muassa ilmiöiden määriä, yleisyyttä, jakautumista ja jäsentymistä luokkiin. Tyypillisesti tilastollisesti kuvaavat menetelmät toimivat pohjana aineiston syvempää analyysia varten. (Koppa 2021b).

Valitsin tutkimukseni aineiston analysointitavaksi teoriaohjaavan sisällönanalyysin. Sisällönanalyysi voidaan toteuttaa joko aineistolähtöisesti, teoriaohjaavasti tai teorialähtöisesti. Kyseiset toteutustavat eroavat toisistaan siinä, kuinka tehty analyysi ja luokittelu perustuu joko aineistoon tai valmiiseen teoreettiseen viitekehykseen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Teoriaohjaavan sisällönanalyysin, josta voidaan käyttää myös käsitteitä teoriasidonnainen sisällönanalyysi tai abduktiivinen päättely, voidaan ajatella olevan teoria- ja aineistolähtöisen tutkimuksen välimaastossa, jossa aineiston analyysi ei suoranaisesti perustu teoriaan, mutta kytkennät siihen ovat havaittavissa. Kyseisessä toteutustavassa aineistosta tehdyille löydöksille etsitään tulkintojen tueksi teoriasta selityksiä tai vahvistuksia. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Eri toteutustapojen erojen selkiyttämiseksi teorialähtöisestä tutkimuksesta puhutaan silloin, kun tutkimusaineiston analysointi perustuu jo olemassa olevaan teoriaan tai malliin. Siinä aineiston analyysia ohjaa jokin valmis malli ja tarkoituksena on usein kyseisen mallin tai teorian testaaminen uudessa yhteydessä. Teorialähtöistä aineistotapaa käytetään usein perinteisesti luonnontieteellisissä tutkimuksissa analyysimallina ja siitä voidaan käyttää myös nimitystä deduktiivinen analyysi/päättely, jossa yleisistä havainnoista tehdään yksittäistapauksia koskevia johtopäätöksiä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Toisaalta aineistolähtöisessä tutkimuksessa tutkimuksen pääpaino on aineistossa, joka tarkoittaa sitä, että esimerkiksi analyysiyksiköt eivät ole ennalta määrättyjä ja teoria rakennetaan aineisto lähtökohtana. Tässä tapauksessa voidaan puhua induktiivisuudesta, joka tarkoittaa taas yksittäisistä havainnoista yleisten johtopäätösten tekemistä. Induktiivisessa lähestymistavassa lähtökohtana ei siis ole jonkin teorian tai hypoteesin testaaminen, eikä tutkija määrää sitä, mikä on tärkeää. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Lähtökohdiltaan teoriaohjaava sisällönanalyysin etenee aineiston ehdoilla, kuten aineistolähtöinen analyysikin. Ero näiden kahden välillä ilmenee taas siinä, miten abstrahointi vaiheessa empiirinen aineisto liitetään teoreettisiin käsitteisiin. Aineistolähtöisessä analyysissa teoreettiset käsitteet luodaan aineiston pohjalta, kun taas teoriaohjaavassa ne tuodaan valmiina ilmiöstä ”jo tiedettynä”. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 117.)

Kun puhutaan teoriaohjaavan sisällönanalyysin päättelyn logiikasta, on usein kyse abduktiivisesta päättelystä, jossa tutkijan ajatteluprosessissa vaihtelevat aineistolähtöisyys ja valmiit mallit. Tutkija yrittää yhdistellä näitä toisiinsa pakolla, puolipakolla ja välillä myös luovastikin. Tämän yhdistelyn tuloksena saattaa syntyä jotain aivan uuttakin. Lopuksi näiden kolmen edellä mainitun analyysimuodon erot liittyvät tutkittavaa ilmiötä kuvaavan teorian ohjaavuuteen aineiston hankinnassa, analyysissa ja raportoinnissa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 98.)

Tutkimukseni analyysiprosessi alkoi aineiston sanatarkalla litteroinnilla, jossa alkuperäiset aineistot muutetaan kirjalliseen muotoon (Kallinen & Kinnunen 2024). Toteutin sanatarkan litteroinnin ainoastaan palveluvastaavien haastattelun kohdalla, jonka yhteydessä pääsin myös tutustumaan tarkemmin aineistoon ja tekemään siitä erilaisia alustavia havaintoja ja tulintoja. Huoltajille ja kasvattajille lähetetyt kyselyt ja niiden vastaukset olivat jo valmiiksi tekstimuodossa, jonka takia litteroinnille ei ollut tarvetta. Tutustuin kuitenkin tässä vaiheessa myös huoltajien ja kasvattajien tuottamiin aineistoihin, jotta saisin kattavamman kokonais kuvan koko aineistosta.

Seuraavaksi siirryin aineiston pelkistämiseen, jossa tutkija etsii aineistosta tutkimusaihetta koskevia asioita, pelkistäen ne yksittäisiksi ilmaisuiksi, jotka sitten ryhmitellään samankaltaisten ja erilaisten ilmaisujen joukoiksi. Pelkistäminen tavoitteena on lisätä aineiston informaatiorvoa tiivistäen ja pelkistäen alkuperäistä hajanaista aineistoa. (Puusa & Juuti 2020, 144,148.)

Toteutin pelkistämisen käymällä erikseen läpi jokaisen informanttiryhmän aineistot. Aluksi kävin läpi palveluvastaavien tuottamaa aineistoa, merkiten värikoodilla erilaisia asiasisältöjä, jotka liittyivät tutkimusaiheeseen. Tämän jälkeen toin värikoodilla merkityt ilmaisut Excel taulukkoon (Taulukko 1), jonka A yläsarake nimesin alkuperäisiksi ilmaisuiksi. Seuraavaksi toteutin saman prosessin huoltajien ja kasvattajien tuottamien aineistojen kohdalla tuoden tutkimusaiheen kannalta merkittävät sisällöt mukaan Excel taulukon alkuperäisten ilmaisujen joukkoon. Seuraavaksi kävin vielä läpi taulukkoon kirjattuja alkuperäisiä ilmaisuja, erotellen niitä yksittäisiksi ilmaisuiksi. Yksittäiset ilmaisut taas ryhmittelin siten, että samaa asiaa koskevat ilmaisut sijoitettiin taulukossa toistensa läheisyyteen, muodostaen oman ryhmänsä.

Tämän jälkeen pelkistin alkuperäiset ilmaisut mahdollisimman tarkkaan ja tiiviiseen muotoon, jotka taas sijoitin Excel taulukon B sarakkeelle, jonka nimesin pelkistetyiksi ilmaisuiksi. Seuraavaksi lähdin ryhmittelemään jokaisen aineiston alkuperäisiä ja pelkistettyjä ilmaisuja

tutkimuskysymyksen mukaisesti kokemuksiin alueellisten sosionomien kanssa tehtävää yhteistyötä edistävästä tekijöistä, kokemuksiin alueellisten sosionomien kanssa tehtävää yhteistyötä vaikeuttavista tekijöistä sekä kokemuksiin alueellisten sosionomien työn tarjoamasta tuesta. Tämän jälkeen loin vielä Excelin C sarakkeelle yläluokan, joka yhdisti ja kuvasi aineistossa samoja asioita käsitteleviä alkuperäisiä ja pelkistettyjä ilmaisuja.

Seuraavilla sivuilla olevasta taulukosta (Taulukko 1) näkyy huoltajien osuus Excel taulukosta, jonka toivon tukevan analyysiprosessin kuvauksen selkeyttä.

Taulukko 1. Huoltajien kokemukset alueellisten sosionomien kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja työn tarjoamasta tuesta

Alkupeärinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Työn tarjoama tuki
"Lapsella oli raskasta päiväkodissa, mikä myös heijastui käytökseen kotona. Otimme yhteyttä varhaiskasvatuksen hyvinvointiopettajaan, joka neuvoi mitä voidaan tehdä kotona. Hän myös auttoi päiväkodin henkilökuntaa miten he voivat auttaa lasta päiväkodissa."	Hyödynnetty neuvontaa	Neuvonta
"Arjen haasteisiin on saatu hyviä neuvoja lapsen kanssa toimimiseksi."	Hyödynnetty neuvontaa	
"Lapsella oli raskasta päiväkodissa, mikä myös heijastui käytökseen kotona. Otimme yhteyttä varhaiskasvatuksen hyvinvointiopettajaan, joka neuvoi mitä voidaan tehdä kotona..."	Hyödynnetty neuvontaa (kotiin vietävää)	
"Hän myös auttoi päiväkodin henkilökuntaa miten he voivat auttaa lasta päiväkodissa."	Hyödynnetty päiväkodin henkilökunnalle annettua neuvontaa	
"Hyvinvointiopettaja on käynyt kotona keskustelemassa ja neuvomassa lapsen kasvatukseen ja haasteisiin liittyvissä asioissa"	Hyödynnetty neuvontaa (kotiin vietävää)	
"Omalla lapsella oli haasteita käytöksen suhteen, hyvinvointiopettaja tuli kotiin kahdesti ja auttoi eri materiaaleilla."	Hyödynnetty neuvontaa (kotiin vietävää)	Kotiin vietävä neuvonta
"Luultavasti lapsella on ollut tuokioita päiväkodissa. Tarkemmin en tiedä."	Hyödynnetty pienryhmä muotoista toimintaa	
"Kiva toiminta lapsille hyödyllistä"	Hyödynnetty pienryhmä muotoista toimintaa	Pienryhmätoiminta
"En ole kokenut tarpeelliseksi, meillä kaikki ok. Toki lapseni on saanut häneltä opetusta, mikä on hyvä juttu."	Hyödynnetty arjen ryhmätasolla saatavaa tukea	Arjen ryhmätasolla saatava tuki
"En ole kokenut tarpeelliseksi."		
"Lapsi oli itkuinen, kun vanhemmat lähtivät päiväkodista töihin. Oli vaikea lähteä pois"	Hyödynnetty lapsen viestintätaitojen liittyvissä haasteissa	Päiväkotiin viestintätaitoihin liittyvät vaikeudet
"Lapsen tunnesäätely"	Hyödynnetty lapsen tunnesäätelyn tukemisessa	Lapsen tunnesäätelyn tukeminen
"Matalan kynnyksen perhetyötä, toisen vanhemman äkillinen sairastuminen vuoksi."	Hyödynnetty matalan kynnyksen perhetyötä	Matalan kynnyksen perhetyö

Alkupeärinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Yhteistyötä edesauttavat tekijät
"Hyvinvointiopettajat voisivat olla enemmän ryhmissä tukemassa ja havainnnoimassa arjen asioita ja tapahtumia"	Yhteistyötä tukisi se että osallistuisi ja havainnoisi enemmän arjen ryhmien toimintaa	Arjen ryhmän toimintaan osallistuminen
"Mahtavaa, että apua on saanut matalalla kynnyksellä kesken päivän niin ettei lapsi ole ehkä edes huomannut saavansa hieman lisääpua."	Yhteistyötä tukee se että tukea järjestetään matalalla kynnyksellä ryhmän arjessa	
"Mahdollisuus olla yhteydessä matalalla kynnyksellä..."	Yhteistyötä tukee matalan kynnyksen yhteydenotto	Matalan kynnyksen yhteydenotto mahdollisuus
"Helppous saada yhteyttä opettajaan."	Yhteistyötä tukee matalan kynnyksen yhteydenotto	
"Ollaan yhteydessä matalalla kynnyksellä. Esimerkiksi opettaja laittaa viestiä wilmassa."	Yhteistyötä tukee matalan kynnyksen yhteydenotto (monipuoliset tavat)	
"Opettaja on aikalailla heti saatavilla..."	Yhteistyötä tukee matalan kynnyksen yhteydenotto	
"Jos hoitaja tunnustaa jonkun ongelman ja kertoo siitä vanhemmille, sekä kertoo mahdollisuudesta kääntyä hyvinvointiopettajan puolelle."	Yhteistyötä tukee muiden työntekijöiden tekemä palveluohjaus alueellisen sosionomin palvelun piiriin	Palveluohjaus
"Hyvinvointiopettajan pitämät tunnetaitokerhot lasten kanssa, jolloin lapsetkin tuntevat opettajan ja toisinpäin. Silloin jos perhe ottaa yhteyttä, hyvinvointiopettaja tuntee jo lapsen"	Yhteistyötä tukee se että alueellinen sosionomi (hyvinvointiopettaja) tuntee jo lapset ennen vanhempien yhteydenottoa	Lapsien tunteminen ennen huoltajan yhteydenottoa
"Opettaja tuntee lapset, koska kiertää päiväkodeissa."	Yhteistyötä tukee se että alueellinen sosionomi (hyvinvointiopettaja) tuntee jo lapset ennen vanhempien yhteydenottoa	
"Hyvinvointiopettaja keskustelee säännöllisesti kaikkien lasten kanssa yksitellen. Kaikki vanhemmat eivät jaksa tai muista hakea yhteistyömahdollisuuksia."	Yhteistyötä tukee se että alueellinen sosionomi (hyvinvointiopettaja) tuntee jo lapset ennen vanhempien yhteydenottoa	
"Tulla tutuksi lapsen kanssa, esim. tutustuminen lapseen päiväkodissa. Olla vanhemmillekin näkyvillä päiväkodin arjessa. Nämä kummatkin ovat mielestäni toteutuneet."	Yhteistyötä tukee se että alueellinen sosionomi (hyvinvointiopettaja) tuntee jo lapset ennen vanhempien yhteydenottoa	
"Persoonaa, ammattitaito, tieto siitä, mitä ko hlö tekee"	Yhteistyötä tukee persoona, ammattitaito ja riittävä viestintä alueellisen sosionomin työn sisällöstä	Riittävä viestintä työn sisällöstä
" Olla vanhemmillekin näkyvillä päiväkodin arjessa. Nämä kummatkin ovat mielestäni toteutuneet."	Yhteistyötä tukee alueellisen sosionomin (hyvinvointiopettajan) näkyvyys huoltajille päiväkodin arjessa	Työn näkyvyys huoltajille päiväkodin arjessa
"Hyvä kommunikaatio ja tiedonkulku vanhempien ja päiväkodin välillä."	Yhteistyötä tukee hyvä kommunikaatio ja tiedonkulku vanhempien ja päiväkodin välillä	Avoin viestintä ja tiedonkulku
"Yhteistyö ja avoin viestintä"	Yhteistyötä tukee avoin viestintä	
"Avoimuus keskusteluissa ja..."	Yhteistyötä tukee avoimuus keskusteluissa	Avoimuus keskusteluissa
"...myös se että asioista voidaan puhua täysin luottamuksellisesti."	Yhteistyötä tukee mahdollisuus luottamukselliseen keskusteluun	Mahdollisuus luottamukselliseen keskusteluun

Alkupeärinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Yhteistyötä vaikeuttavat tekijät
"Hyvinvointiopettajat ei näy lastemme päiväkotiarjessa juuri millään tavalla"	Yhteistyötä vaikeuttaa alueellisen sosionomin (hyvinvointiopettajan) vähäinen näkyvyys lapsen päiväkotiarjessa	Vähäinen näkyvyys lapsen päiväkotiarjessa
X	Tarvetta tuelle ei ole arvioitu perheen heikon jaksamisen takia	Perheen kyvyttömyys ottaa tukea vastaan huoltajan uupumuksen takia
"Joskus on vaikea löytää aika työpäivän aikana keskusteluun."	Yhteistyötä vaikeuttaa huoltajien ajanpuute työpäivän aikana	Huoltajien ajanpuute työpäivän aikana
"Hyvinvointiopettajan tavoitettavuus pääasiallisesti ns.virastoaikaan voi olla hankalaa joissain perheissä."	Yhteistyötä vaikeuttaa huoltajien ajanpuute työpäivän aikana	
"se, että palvelusta ylipäänsä kerrotaan"	Yhteistyötä vaikeuttaa tiedonpuute alueellisen sosionomin (hyvinvointiopettajan) tarjoamasta palvelusta	Tiedonpuute tarjotusta palvelusta
"Huono tiedotus, tuntematon henkilö"	Yhteistyötä vaikeuttaa tiedonpuute alueellisen sosionomin (hyvinvointiopettajan) tarjoamasta palvelusta	
"Välillä voisi muistuttaa, että tällainen henkilö on olemassa, mitä hän tekee ja miten häneen saa yhteyden."	Yhteistyötä vaikeuttaa tiedonpuute alueellisen sosionomin (hyvinvointiopettajan) tarjoamasta palvelusta	
"Informaation puute, jso perheillä ei ole tietoa asiasta tai käsitystä avusta, mitä hyvinvointiopettaja voi perheille antaa."	Yhteistyötä vaikeuttaa tiedonpuute alueellisen sosionomin (hyvinvointiopettajan) tarjoamasta palvelusta	
"Tiedotus, tiedotus ja tiedotus. Tiedotus ontuu organisaatiossa koko Siuntiossa, joten epäkohta on tuttu."	Yhteistyötä vaikeuttaa tiedonpuute alueellisen sosionomin (hyvinvointiopettajan) tarjoamasta palvelusta	
"...avoimen viestinnän puute"	Yhteistyötä vaikeuttaa tiedonpuute alueellisen sosionomin (hyvinvointiopettajan) tarjoamasta palvelusta	
"Hyvinvointiopettajan läsnäolo kuulostaa aivan loistavalta ja olen tosi iloinen, että lapsilla sellainen on. Unohdin vain jo itse mitä vanhempainillassa sanottiin siitä, että millaisissa asioissa häneen voisi olla yhteydessä."	Yhteistyötä vaikeuttaa tiedonpuute alueellisen sosionomin (hyvinvointiopettajan) tarjoamasta palvelusta	
"En ole kuullut tai ymmärtänyt termiä jos se on kerrottu ruotsiksi."	Yhteistyötä vaikeuttaa tiedonpuute alueellisen sosionomin (hyvinvointiopettajan) tarjoamasta palvelusta	
"Siksi, etten ole tiennyt kyseisen henkilön olemassaolosta."	Yhteistyötä vaikeuttaa tiedonpuute alueellisen sosionomin (hyvinvointiopettajan) tarjoamasta palvelusta	
"En tiedä edes hyvinvointiopettajan nimeä."	Yhteistyötä vaikeuttaa tiedonpuute alueellisen sosionomin (hyvinvointiopettajan) tarjoamasta palvelusta	
"Perheellämme ei ole ollut tarvetta. En ole kuullut myöskään, että työskentelisi oikeastaan millään tavalla 1-3 vuotiaiden ryhmissä"	Tuelle ei ole todettu tarvetta ja oli myös tiedonpuute että työskenteleekö alueellinen sosionomi (hyvinvointiopettaja) 1-3 vuotiaiden ryhmissä	Tiedonpuute tarjotusta palvelusta
"Ei ole tullut mieleen asiaa, johon tarvitsisin / voisin hyödyntää"	Ei osaa sanoa missä voisi tarvita tai hyödyntää	Tiedonpuute asioista, joissa palvelua voidaan hyödyntää
"Heidän vähäinen määrä ja perheiden/lasten suuri avun tarve"	Yhteistyötä vaikeuttaa alueellisten sosionomien (hyvinvointiopettajien) vähäinen määrä tarpeeseen nähden	Vähäinen määrä tarpeeseen nähden
"En koe itse henkilökohtaisesti mitään vaikeutta, mutta joillakin perheillä voi olla "leimaantumisen" pelkoa jos hakee/ottaa avun vastaan, mikä on harmi."	Yhteistyötä voi vaikeuttaa palvelun hakemiseen liittyvä leimaantumisen pelko	Asiakkuuteen liittyvä leimaantumisen pelko

7 Tulokset

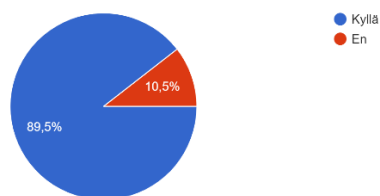
Tuloksia kuvaavien taulukoiden yläluokat muodostuvat kolmesta pääteemasta, jotka suunniteltiin aineistonkeruu vaiheessa teemahaastattelun ja kyselyiden sisällöllisiksi teemoiksi.

Nämä teemat ovat: Alueellisten sosionomien työn tarjoama tuki, yhteistyötä edesauttavat tekijät ja yhteistyötä vaikeuttavat tekijät. Seuraavaksi lähden kuvailemaan järjestelmällisesti kohderyhmittäin kyselyjen ja teemahaastattelun tuloksia ja erilaisia aineistosta muodostuneita alaluokkia, lainaten samalla lyhyitä katkelmia kyselyiden ja haastattelujen vastauksista tulkinnanvaraisuuden osoittamiseksi ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi.

7.1 Huoltajien kyselyn tulokset

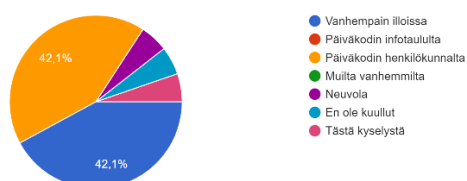
Huoltajien kyselyn taustakysymysten sisällöt liittyivät huoltajien tietoisuuteen alueellisten sosionomien työstä ja niiden mahdolliseen hyödyntämiseen. Ensimmäisessä kuviossa (Kuvio 1) näkyy, kuinka monet huoltajista olivat tietoisia alueellisten sosionomien tarjoamasta palvelusta.

Kuvio 1. Huoltajien tietoisuus alueellisten sosionomien tarjoamasta palvelusta

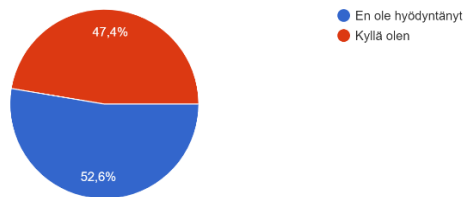
Kuten yläpuolisesta kuviosta näkee, suurin osa 19 vastaajasta olivat tietoisia, että kunnan päiväkodeissa työskentelee alueellisia sosionomeja. Ainoastaan kaksi vastaajaa ilmoitti, etteivät olleet tietoisia kyseisistä työntekijöistä.

Viestintäkanavista, joiden kautta huoltajat kuulivat alueellisten sosionomien työstä, korostuivat järjestetyt vanhempainillat sekä viestintä palvelusta päiväkodin henkilökunnalta, jotka ilmenevät alla olevasta kuviosta (Kuvio 2).

Kuvio 2. Viestintäkanavat, joiden kautta huoltajat kuulivat alueellisten sosionomien työstä

Seuraavassa taustatietoja kartoittavassa kysymyksessä selvitetään hyödyntävätkö huoltajat alueellisten sosionomien osaamista. Kuten alla olevasta kuviosta (Kuvio 2) näkee hieman yli puolet vastaajista eivät olleet hyödyntäneet alueellisten sosionomien osaamista, kun taas hieman alle puolet olivat hyödyntäneet osaamista jossain muodossa.

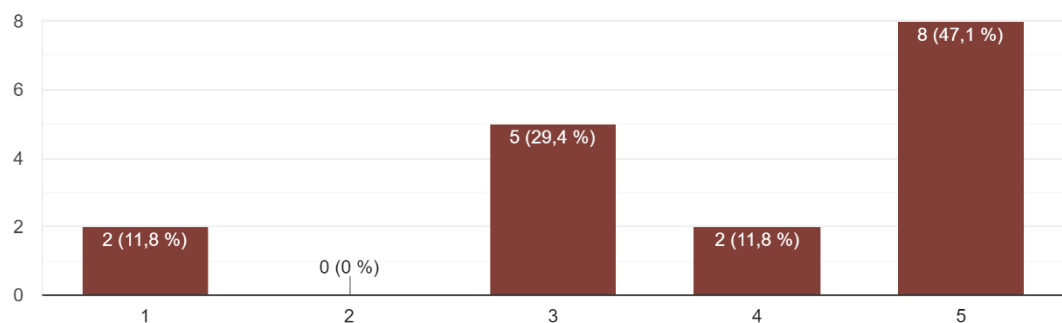
Kuvio 3. Alueellisten sosionomien osaamista hyödyntävien huoltajien osuus

Tämän jälkeisessä taustatietoja kartoittavassa kysymyksessä selvitettiin alueellisten sosionomien kanssa yhteistyötä tehneiden huoltajien arvioita toteutetusta yhteistyöstä asteikoilla yhdestä viiteen, joka ilmenee alla olevasta kuviosta (Kuvio 4)

Kuvio 4. Yhteistyötä toteuttaneiden huoltajien arvio alueellisten sosionomien kanssa tehtävästä yhteistyöstä

Mikäli olette tehneet yhteistyötä varhaiskasvatuksen hyvinvointiopettajan kanssa, miten arvioitte sitä asteikolla? (1-5)

17 vastausta

Valitettavasti kyseinen kuvio ei anna todenmukaista arviota tehdystä yhteistyöstä sillä tein tutkijana virheen kyselyihin liittyvien asetusten säädössä, jonka takia kyseiseen kysymykseen oli pakko vastata, vaikka vastaaja ei olisi aiemmin toteuttanut yhteistyötä alueellisten

sosionomien kanssa. Korjasin kyselyyn liittyvät asetukset, joka selittää miksi vastaajia oli vain 17. Toki vaikka kuvio antaa vääristyneen kuvan yhteistyön arvioista, on siitä kuitenkin huomattavissa, että valtaosa vastaajista oli arvioinut toteutetun yhteistyön kolmen ja viiden välille, joista vitosen arvio oli määrällisesti merkittävin.

Viimeisessä taustatietoja kartoittavassa kysymyksessä selvitettiin huoltajien mieleisempiä tapoja kasvatusyhteistyön toteutukseen alueellisten sosionomien kanssa. Seuraavassa taulukossa (Taulukko 2) näkyy tärkeysjärjestyksessä huoltajien mieluisimmat tavat yhteistyön toteuttamiseen alueellisten sosionomien kanssa.

Taulukko 2. Huoltajien mieluisimmat yhteistyön toteutustavat tärkeysjärjestyksessä

Päiväkotiin tuonti- ja hakutilanteissa tapahtuvat keskustelut	Päiväkodissa lapsen vasu keskustelun yhteydessä	Päiväkodissa erikseen sovittava keskustelu aika	Puhelinkonsultaatio	Teamsin kautta tapahtuva konsultaatio	Huoltajien omassa kodissa tapahtuva keskustelu	Joku muu/ mikä: Tuta-kerhon yhteydessä
6	4	3	1	1	3	1
2	3	3	3	3	1	
3	2	4	3	1	2	

Kuten taulukosta näkyy tulosten mukaan kaikista vastaajista isoin osa (n6) määrittä tärkeimmäksi kasvatusyhteistyön toteutustavan muodoksi päiväkodin tuonti- ja hakutilanteissa tapahtuvat keskustelut. Seuraavaksi eniten tärkeimmäksi koettu kasvatusyhteistyön toteutustavan muoto oli lasten varhaiskasvatussuunnitelma keskustelun yhteydessä tapahtuva kasvatusyhteistyö (n4). Tärkeimmäksi toteutustavan muodoksi oli myös vastauksissa nostettu esille päiväkodissa erikseen sovittavien keskusteluaikojen yhteydessä tapahtuva kasvatusyhteistyö (n3) sekä huoltajien omassa kodissa tapahtuvat keskustelut (n3) osa vastaajista nosti myös tärkeimmäksi kasvatusyhteistyön toteutustavan muodoksi puhelinkonsultaation (n1), Teamsin kautta tapahtuvan konsultaation (n1) ja myös tuta-kerhojen yhteydessä tapahtuvan kasvatusyhteistyön (n1).

Vastausten perusteella toiseksi tärkeimmäksi kasvatusyhteistyön toteutustavan muodoksi määrittyi päiväkodissa lapsen vasu keskustelun yhteydessä (n3), päiväkodissa erikseen sovittava keskustelu aika (n3), puhelinkonsultaatio (n3), teamsin kautta tapahtuva konsultaatio (n3), päiväkodin tuonti- ja hakutilanteissa tapahtuvat keskustelut (n2) sekä omassa kodissa tapahtuvat keskustelut (n1)

Lopuksi vastausten perusteella kolmanneksi tärkeimmät kasvatusyhteistyön toteutustavan muodot olivat vastaajien mukaan päiväkodissa erikseen sovittavat keskusteluajat (n4), päiväkotiiin tuonti- ja hakutilanteissa tapahtuvat keskustelut (n3), puhelinkonsultaatio (n3), päiväkodissa lapsen varhaiskasvatussuunnitelma keskustelun yhteydessä (n2), omassa kodissa tapahtuvat keskustelut (n2) sekä Teamsin kautta konsultaatio (n1).

7.1.1 Huoltajien tulokset työn tarjoamasta tuesta

Ensimmäisessä teemassa huoltajien kokemuksista alueellisten sosionomien työn tarjoamasta tuesta korostui vastauksissa ensinnäkin alueellisten sosionomien kotiin vietävä neuvonta erilaisissa lapsen kasvatukseen ja haasteisiin liittyvissä asioissa. Yhtä vahvasti vastauksissa korostui alueellisilta sosionomeilta saatava yleinen neuvonta, jota voidaan tarjota esimerkiksi päiväkotiympäristössä, puhelimitse tai etäyhteyksien välityksellä

Hyvinvointiopettaja on käynyt kotona keskustelemassa ja neuvomassa lapsen kasvatukseen ja haasteisiin liittyvissä asioissa

Omalla lapsella oli haasteita käytöksen suhteen, hyvinvointiopettaja tuli kotiin kahdesti ja auttoi eri materiaaleilla

Neuvonnan lisäksi huoltajien vastauksissa työn tarjoamasta tuesta korostui myös hieman alueellisten sosionomien järjestämät pienryhmätoiminnot. Loput jäljelle jääneissä huoltajien yksittäisistä vastauksista korostavat taas arjen ryhmätasolla saatavan tuen merkitystä, päiväkotiin vientitilaisuuksissa liittyvissä haasteissa saatua tukea, lapsen tunnesäätelyn tukea sekä matalalla kynnyksellä saatua perhetyötä toisen vanhemman äkillisen sairastumisen vuoksi.

7.1.2 Huoltajien tulokset yhteistyötä edesauttavista tekijöistä

Seuraava kyselyyn sisällytetty teema käsitteli edesauttavia tekijöitä alueellisten sosionomien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Merkittävä osa vastaajista koki yhteistyötä edesauttavaksi tekijäksi sen, että alueelliset sosionomit tuntevat jo lapset ennen kuin huoltajat ottavat yhteyttä alueellisen sosionomiin.

Tulla tutuksi lapsen kanssa, esim. tutustuminen lapseen päiväkodissa. Olla vanhemmillekin näkyvillä päiväkodin arjessa. Nämä kummatkin ovat mielestäni toteutuneet

Seuraavaksi yhteistyötä edesauttavien tekijöiden vastauksissa korostui myös monien vastaajien kohdalla matalan kynnyksen yhteydenotto mahdollisuus alueellisten sosionomien tarjoamaan palveluun. Huoltajat kokivat siis alueellisten sosionomien helpon ja nopean tavoitettavuuden edesauttavan yhteistyötä.

Opettaja on aikalailla heti saatavilla...
Helppous saada yhteyttä opettajaan

Muista huoltajien vastauksista yhteistyötä edesauttavista tekijöistä nouse esiin alueellisten sosionomien osallistuminen arjen ryhmän toimintaan, muiden kasvattajien tekemä huoltajien ohjaus alueellisten sosionomien palvelun piiriin, riittävä viestintä alueellisten sosionomien työn sisällöstä huoltajille, työn näkyvyys huoltajille päiväkodin arjessa, avoin viestintä ja

tiedonkulku huoltajien ja alueellisten sosionomien välillä sekä mahdollisuus luottamukselliseen keskusteluun alueellisten sosionomien kanssa.

7.1.3 Huoltajien tulokset yhteistyötä vaikeuttavista tekijöistä

Seuraavassa teemassa, jossa selvitettiin huoltajien kokemuksia vaikeuttavista tekijöistä alueellisten sosionomien kanssa tehtävässä yhteistyössä, nousi vastauksissa selkeäksi yhteistyötä vaikeuttavaksi tekijäksi tiedonpuute alueellisten sosionomien tarjoamasta palvelusta. Yleisesti huoltajat kokivat puutteelliseksi tiedonkulun alueellisten sosionomien palvelun sisällöistä ja tavoista, joilla sitä voidaan hyödyntää. Osa huoltajista oli saattanut unohtaa mitä palvelusta oli kerrottu aiemmissa tilanteissa ja toiset toivoivat taas, että palvelusta voitaisiin muistuttaa välillä huoltajia.

Informaation puute, jos perheillä ei ole tietoa asiasta tai käsitystä avusta, mitä hyvinvointiopettaja voi perheille antaa

Hyvinvointiopettajan läsnäolo kuulostaa aivan loistavalta ja olen tosi iloinen, että lapsilla sellainen on. Unohdin vain jo itse mitä vanhempainillassa sanottiin siitä, että millaisissa asioissa häneen voisi olla yhteydessä

Toinen alueellisten sosionomien kanssa tehtävää yhteistyötä vaikeuttava tekijä nousi kahden vastaajan kohdalla, jotka ilmaisivat heidän ajanpuutettaan alueellisten sosionomien kanssa käytäviä keskusteluja varten. Vastajat kokivat haasteelliseksi löytää hetkiä oman työpäivänsä aikana keskusteluita varten, tai sitten kokivat sen yhteistyötä vaikeuttavaksi tekijäksi, että alueelliset sosionomit ovat tavoitettavissa vai niin sanottuun ”virastoaikaan”

Huoltajien vastauksissa, liittyen heidän kokemuksiinsa alueellisten sosionomien kanssa tehtävää yhteistyötä vaikeuttaviin tekijöihin nousi myös yhden vastaajan kohdalla esille alueellisen sosionomin vähäinen näkyvyys heidän lapsensa päiväkotiarjessa.

Hyvinvointiopettajat ei näy lastemme päiväkotiarjessa juuri millään tavalla

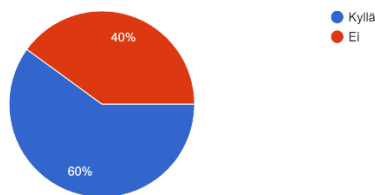
Lopuksi alueellisten sosionomien kanssa tehtävässä yhteistyössä vaikeuttaviksi tekijöiksi koettiin myös alueellisten sosionomien vähäinen määrä perheiden tarpeisiin nähden sekä perheiden mahdollinen asiakkuuden luomiseen liittyvä ”leimaantumisen pelko”. Perheet olivat ilmaisseet myös uupumusta, jonka takia ei ollut voimavaroja selvittää millä tavalla alueellisten sosionomien palvelusta voisi olla heille hyötyä. Perheillä ei siis ollut voimavaroja pyytää apua tai edes selvittää minkälaista tukea alueelliset sosionomit tarjoavat.

7.2 Kasvattajien kyselyn tulokset

Kasvattajien kyselyn pienemmän vastaajamäärän vuoksi siihen sisällytettyihin aihesisältöihin liittyvät vastaukset jäävät huoltajien kyselyihin verrattuna vähäisemmäksi. Tämän lisäksi

aineiston muodostaneesta viidestä vastaajasta kaksi henkilöä työskenteli 1-vuotisessa esiopetuksessa, jotka eivät kuulu alueellisten sosionomien palvelun piiriin koska esiopetuksessa on käytössä kuraattoripalvelu.

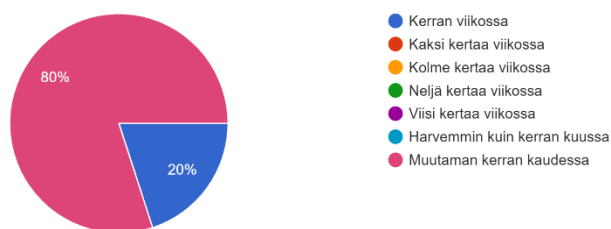
Kasvattajien kyselyn taustakysymyksillä selvitetään ensin ovatko vastaajat itse hyödyntäneet alueellisten sosionomien tarjoamaa osaamista ja tukea, joka näkyy alla olevasta kuviosta (Kuvio 5).

Kuvio 5. Alueellisten sosionomien osaamista ja tukea hyödyntävien kasvattajien osuus

Yllä oleva kuvio antaa vääristyneen kuvan tuloksista sillä, niin kuin yllä mainittiin kaksi kyselyyn osallistunutta vastaajaa eivät kuuluneet alueellisten sosionomien palvelun piiriin, jonka takia he eivät voi hyödyntää hänen tarjoamaa palvelua. Todenmukaisesti siis kaikki vastaajista, jotka ovat oikeutettuja hyödyntämään alueellisten sosionomien palvelua olivat vastanneet hyödyntäneensä alueellisten sosionomien osaamistaan ryhmässään.

Taustakysymyksissä kysyttäessä kuinka usein kasvattajat ovat hyödyntäneet alueellisten sosionomien osaamista ryhmässään, ilmeni vastauksissa kahtiajako molempien ääripäiden välillä, joka näkyy alla olevassa kuviossa (Kuvio 5).

Kuvio 6. Kasvattajien säännöllisyys alueellisten sosionomien osaamisen hyödyntämisestä lapsiryhmässä

Niin kuin kuviossa ilmenee, yksi vastaajista oli ilmoittanut hyödyntävänsä alueellisten sosionomien osaamista viikoittain, kun taas loput (2 vastaajaa) ilmoittivat hyödyntävänsä sitä muutama kerran kauden aikana.

7.2.1 Kasvattajien tulokset työn tarjoamasta tuesta

Kasvattajien kyselyn vastauksissa liittyen alueellisten sosionomien työn tarjoamaan tukeen, nousi vastauksissa muun muassa hyvinvointiopettajan toteuttama perhetyö ja siihen liittyvä vanhempien neuvonta ja tukeminen erilaisissa haastavissa kasvatustilanteissa huoltajien kotona. Toinen vastaajista kuvasi myös tätä toteutettua perhetyötä ja siihen liittyvää tukea huoltajien arjenhallinnan vahvistamisena. Kasvattajien vastauksissa nostettiin myös esille alueellisten sosionomien järjestämät pienryhmätoiminnot tuen tarpeessa oleville lapsille. Seuraava määrällisesti olennainen asia joka vastauksissa koettiin alueellisten sosionomien työn tarjoaman tuen tekijäksi, on muiden kasvattajien toteuttama huoltajien ohjaus alueellisten sosionomien palvelun piiriin.

Olen ohjannut vanhempia vasu keskusteliuiden yhteydessä hyvinvointiopettajan palveluihin.

Vastaajat kokivat siis huoltajien ohjaamisen alueellisten sosionomien palvelun piiriin olevan yksi tämän työn tarjoamista tukevista tekijöistä. Vastaajat nostivat myös esille alueellisilta sosionomeilta saadun tuen lapsen tilanteen arvioimisessa ja lapsen tuen suunnittelussa. Yksi vastaajista korosti myös alueellisten sosionomien toteuttaman perhetyön merkitystä erityisesti siitä näkökulmasta, että kyseinen henkilö pystyy tukemaan huoltajia kotioloihin liittyvissä asioissa, joihin päiväkotia ei pysty suoranaisesti ulottumaan.

Vastauksissa nousi myös esille alueellisilta sosionomeilta saatu tuki pienryhmätoimintojen suunnittelussa. Loput vastauksissa nousseista työn tarjoaman tuen tekijöistä liittyivät muiden työntekijöiden työtaakan vähentymiseen sekä työssäjaksamisen ja viihtyvyyden lisääntymiseen. Kyseiset vastaajat kuvasivat työn tarjoaman tuen merkitystä työyhteisölle seuraavasti:

Se että hyvinvointiopettaja voi tukea perheitä (huoltajia) kotona helpottaa minun työtaakkaani, kun voin keskittyä lapsen tukemiseen eikä minun tarvitse kantaa huolta siitä riittääkö aikani huoltajien riittävään tukemiseen

Huolen jakaminen toiselle ammattilaiselle, et jää yksin huoltajien kanssa. Lisää työssäjaksamista- ja viihtymistä

Niin kuin yläpuolella näkyy, kasvattajat kokivat työn tarjoaman tuen liittyvän vahvasti siihen, että he voivat tuoda omia huoliensa perheiden tilanteista alueellisten sosionomien tietoisuuteen, jolloin he kykenevät itse paremmin keskittymään lapsien ja ryhmän tukemiseen, sen sijaan että huolestuisi siitä riittääkö omat resurssit perheiden tukemiseen.

7.2.2 Kasvattajien tulokset yhteistyötä edistävästä tekijöistä

Seuraavaksi kasvattajien kokemukset alueellisten sosionomien kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja sitä edistävästä tekijöistä liittyivät muun muassa toiminnan säännöllisyyteen ja

avoimuuteen ja luottamukseen viestinnässä. Yksi vastaajista koki yhteistyötä edistäväksi tekijäksi sen, että alueelliset sosionomit ovat säännöllisesti mukana päiväkodin arjessa.

Se että hyvinvointiopettaja on säännöllisesti mukana päiväkodin arjessa

Alueelliset sosionomit kiertävät ryhmissä tarpeen mukaisesti, jonka takia säännöllinen osallistuminen kaikkien ryhmien toimintaan ei ole kuitenkaan mahdollista. Yhteistyötä edistäväksi tekijäksi koettiin myös alueellisten sosionomien viikoittain järjestämät pienryhmämuotoiset toimintatuokiot. Viimeinen vastauksista noussut yhteistyötä edistävä tekijä oli yhteistyötahojen välinen avoin ja luottamuksellinen viestintä.

7.2.3 Kasvattajien tulokset yhteistyötä vaikeuttavista tekijöistä

Lopuksi selvittäessä kasvattajien kokemuksia alueellisten sosionomien kanssa tehtävää yhteistyötä vaikeuttavista tekijöistä, nousi vastauksissa puutteita toiminnan säännöllisyyteen liittyen. Yksi vastaaja kuvasi asiaa seuraavasti:

Suunnitellut pienryhmät eivät aina toteudu

Samoin puutteita koettiin säännöllisessä tiedonvälittämisessä liittyen alueellisten sosionomien saapumisaikoihin eri fyysisille toimipisteille.

Aina ei ole tietoa milloin hyvinvointiopettaja on paikalla

Seuraavaksi yksi vastaajista koki yhteistyötä vaikeuttavaksi tekijäksi huoltajien haluttomuuden ottaa tarjottua tukea vastaan. Mielenkiintoisesti sama vastaus oli mainittu myös yhteistyötä edistäväksi tekijäksi; puhuen siitä huoltajien halukkuutena ottaa tukea vastaan. Tämä mielestäni kuitenkin tuo omalla tavallaan esille sen kuinka tuen järjestäminen perustuu aina vapaaehtoisuuteen, ellei tilanneen vakavuus ja akuuttisuus edellytä lastensuojelutarpeen selvittämistä lastensuojelulain (417/2007) mukaisesti. Lopuksi yksi vastaajista ei osannut sanoa mitään tekijää, joka olisi yhteistyötä vaikeuttava. Vastaaja sen sijaan korosti, että hänellä on vain positiivisia kokemuksia yhteistyöstä alueellisten sosionomien kanssa.

7.3 Palveluvastaavien teemahaastattelun tulokset

Päiväkodin vastaavien teemahaastattelussa, jossa haastateltiin samanaikaisesti kunnan suomenkielistä ja ruotsinkielistä päiväkotia vastaavaa, nousi osallistujamäärään nähden paljonkin ajatuksia teemasisältöihin liittyen. Päiväkodin vastaavat toimivatkin organisaatio rakenteen ylemmillä tasoilla, joten heillä on oleellisesti selkeämpi kokonaiskuva yhteistyörakenteista kuin myös esimerkiksi alueellisten sosionomien työhön liittyvistä tavoitteista.

7.3.1 Palveluvastaavien tulokset työn tarjoamasta tuesta

Alueellisten sosionomien työn tarjoamaan tukeen liittyvästä teemasta palveluvastaavat korostivat haastattelussa ennaltaehkäisevän perhetyön toteutumisen tukea.

Eli ideana tässä on nimenomaan ennaltaehkäisevä perhetyö eli ennen kuin ne asiat on liian vaativia niin niihin pystytään tarttumaan, ja se etu on tässä kun se hyvinvointiopettaja on ryhmässä niin se tuntee lapset ja sit kun se menee perheeseen niin sit sil on käsitys että minkälainen se lapsi on siellä päiväkodissa ja mitkä ne haasteet siellä on ja sitten mitkä ne haasteet perheessä on ja sit niin kuin yhdessä... siinä ehkä niinkun, on ollut ihana hyöty perheelle ja palaute on ollut todella hyvää

Palveluvastaavat puhuivat haastattelussa myös siitä miten alueellisten sosionomien työ mahdollistaa lasten tukemisen samanaikaisesti päiväkotiki ja kotiympäristöissä

...ja hän on siellä, niin hän pystyy niin kuin tukea vähän niin kuin molemmissa päissä tai siis molemmissa niin kun miljöissä. Niin sit hänellähan tulee sellaista tietoa mitä kukaan muu ei sitten tietenkään saa ja voi sit tuoda sitä

Haastateltavat kertoivat myös alueellisten sosionomien työn järjestämisestä päiväkotiryhmien tarpeiden mukaisesti, joka nähtiin tukevana tekijänä työyhteisölle. Muita haastattelussa nousseita tukeviksi tekijöiksi koettuja asioita alueellisten sosionomien työhön liittyen olivat muun muassa konsultoiva tuki eli kasvattajien neuvonta erilaisissa kasvatukseen liittyvissä asioissa, alueellisten sosionomien toteuttama lasten tunne- ja sosiaalisten taitojen tuki, ryhmien tuen tarpeiden arviointi, ryhmien havainnointi, ryhmien tarpeisiin perustuvien toimintatuokioiden suunnittelu ja järjestäminen.

Haastateltavat puhuivat myös alueellisten sosionomien yksilötasolla tapahtuvasta tuen suunnittelusta. Toinen haastateltavista kertoi, kuinka alueellinen sosionomi suunnitteli yksittäisen avuntarpeisen lapsen tilanteeseen soveltuvan tuki materiaalin, jonka toimivuutta lähdeettiin kokeilemaan lapsen tilanteen parantamiseksi.

Työyhteisön saamaan tukeen alueellisten sosionomien työn ansioista haastateltavat kertoivat kuinka alueelliset sosionomit mallintavat esimerkiksi toimintatapoja työntekijöille. Samalla haastateltavat kokivat, että alueellinen sosionomi pystyy tuomaan uudenkaltaista osaamista työyhteisölle.

Mut siis heillä on valtava osaaminen ja he pystyy tuomaan mun mielestä paljon sellaista mitä ehkä ei henkilökunnalla ole

Haastateltavat puhuivat myös kuinka alueelliset sosionomit pystyvät etsimään erilaisia uusia ratkaisuja erilaisiin ongelmiin. Tämänkaltaisesta kehittämistyöstä ja sen toteuttamisesta

haastateltavat kuvasivat myös kuinka tämänkaltaisen kehittämistoiminta ei olisi samalla tavalla mahdollista tavanomaiselle työntekijälle, josta lainaus tämän tekstin alla.

Ja et tässä se just on kun ei olla ryhmässä, niin pystytään tekee tälläst koska pystytään allekoimaan se oma aika, et on ne tietyt kun ollaan ryhmissä mut sit on sille kehittämisellekin aikaa. Toki perhetyö ja perhetyö, onhan se täynnä se kalenteri mutta kylhän tää vaatii myös työntekijöitä, nyt ylipääntänsä täl alalla et pitää sydän olla siinä 100% mukana ja haluta tehdä tätä työtä. Vähän enemmänkin ehkä

Palveluvastaavat kuvailivat myös haastattelussa kuinka alueelliset sosionomit esittävät heille erilaisia toimintamalleja käyttöön otettavaksi. Haastateltava antoi esimerkin, jossa alueellinen sosionomi esitti hänelle uuden kiusaamisen ehkäisyyn liittyvän toimintamallin. Asiasta keskusteltiin ja mallia lähdettiin viemään ryhmiin alueellisen sosionomin johtamana, eli hän esitteli mallin tiimipalaverissa ja kävi yksiköissä ohjeistamaan työntekijöitä mallin käyttöön-otossa. Alueellisten sosionomien toteuttamasta toimintamallien viennistä ryhmiin haastateltavat puhuivat myös seuraavasti:

ja joo meil on kans tunnetaito. Eli meillähän on jokaisessa talossa omat tunnetaidosta vastaavat työntekijät, jotka vetää sit semmosii tunnetaitoryhmiä, mitkä perustuu semmoseen kirjasarjaan, minkä nimenomaan hyvinvointiopettaja on laittanut alulle ja nyt sitten ideana on että hän vie sitä ryhmään että ryhmät pystyy sitten itse toteuttaa sitä, että hän on näyttänyt mallit et miten toimia, eli mallintamista et miten toimitaan ja sit siellä ohjata

Alueellisten sosionomien työyhteisölle tarjottavaan tukeen liittyen haastateltavat nostivat myös muiden työntekijöiden työkuormituksen vähentymisen.

no ehkä just se että oikeastaan toi mitä (toinen palveluvastaava) sano et niin kun huoli pois että perheiden haasteet joku niihin vastaa ja ne tietää että mulla on toi hyvinvointiopettaja et se hoitaa sit sitä... mutta se että niin kun siinä on jo iso huoli heiltä pois

Samaan asiaan liittyen haastateltavat kuvailivat myös, kuinka tämän perheen tilanteesta huolehtimisen poistuminen mahdollistaa myös samalla sen, että työntekijät pystyvät keskittymään entistä paremmin itse varhaiskasvatuksen toimintaan, joka koettiin siis työn tarjoamaksi tukevaksi tekijäksi.

Toinen haastateltavista nosti myös ajatuksen siitä, että kun alueelliset sosionomit pystyvät tukemaan onnistuneesti lapsia, jolloin lapset pystyvät keskittymään ja olemaan paremmin ryhmissä, niin se myös epäsuorasti tukee ryhmän työntekijöiden mahdollisuuksia heidän työnsä toteuttamiseen. Samalla jos alueelliset sosionomit pystyvät tukemaan onnistuneesti

lasta, mahdollistaa tämä myös sen, että lapsi pystyy saamaan enemmän hyötyä järjestetystä laadukkaasta varhaiskasvatuksesta. Kyseisestä asiasta lainaus tämän kappaleen alla.

...tukeehan se sitä kun me tehdään täällä itse laadukasta varhaiskasvatusta mut jos meidän perhe saa vielä niin kun tukee omalla tavallaan siihen toimintaan ja sit ku se lapsi tulee siihen varhaiskasvatukseen niin se lapsi saa myös ehkä enemmän irti, jos siellä perheissä on saatu asioita niin ku tolalle, et se lapsi voi ehkä vähän paremmin, niin sit voi myös nauttia paremmin siitä laadukkaasta varhaiskasvatuksesta

Työyhteisöä tukeviksi tekijöiksi koettiin myös alueellisten sosionomien osaamisen välittäminen muille työntekijöille keskustelujen ja tiimipalaverien yhteydessä, alueellisten sosionomien toteuttama toimintatapojen mallintaminen työntekijöille sekä alueellisten sosionomien osallistuminen arjen ryhmien toimintaan silloin kun he eivät ole järjestämässä pienryhmätöitä. Yksi haastateltavista koki myös alueellisten sosionomien tukevan osittain myös muiden työntekijöiden sitoutumista työhönsä. Haastateltava kuvaili kuinka alueellinen sosionomi voi saada muita työntekijöitä ajattelemaan asioita eri näkökulmista.

Hieman laajemmin organisaatiotasolla ajateltuna yksi haastateltavista kuvaili myös kuinka alueellisten sosionomien toteuttama työ vähentää myös kustannuksia pitkällä aikavälillä.

ehkä mä enemmän ajattelen sitä niin kun laajempaa levitystä et hei ottakaa tää malli käyttöön muihin kuntiin, jakaa kuntiin, mut sehän ei ole ilmasta.. että sehän aina maksaa tietenkin... mut mistä halutaan maksaa, et halutaaks me pistää hyvinvointialueelle, mikä ei nyt toimi... vielä enemmän rahaa vai voidaaks me jollain pienellä kannustuksella jo auttaa sitä et ei tuu niin isot kustannukset

Samoin haastateltavat kuvailivat, kuinka alueelliset sosionomit ovat erityisen tärkeä lisäresurssi organisaatiolle koska heitä ei lasketa mukaan kasvatusvastuullisten suhdelukuihin, joka taas mahdollistaa syvemmän perehtymisen erilaisiin kehittämismuotoisiin asioihin, joihin tavanomaisilla työntekijöillä, jotka lasketaan mukaan ryhmien suhdelukuihin, ei ole aikaa.

Lopuksi alueellisten sosionomien toteuttamaan ennaltaehkäisevään perhetyöhön liittyen haastateltavat kuvailivat kuinka se mahdollistaa ennen toteuttamattoman arjen tasolla tapahtuvan joustavan matalla kynnyksellä tarjottavan tuen perheille.

mutta meillä on siinä niin kun heti kun me tavataan näitä huoltajia päivittäin... nii..nii... tota heti tuki tarjottavana. Et ei tarvitse odottaa siihen kuukauden päähän neuvolaan tai ehkä ”ainii yhestä kahteen... no nyt se meni se aika” et en voi soittaa enää. Niin mä ajattelen tän ihan silleen niin kun hyvinvoinnin kannalta.... Et koko meidän (kunnan)... nyt siis... perheiden hyvinvoinnin kannalta, niin tää on siis todella tärkeä osa tätä kokonaisuutta

Perhetyöhön liittyen alueellisten sosionomien työn tarjoaman tuen tekijäksi koettiin myös selkeiden toimintaohjeiden ja mallien käyttö huoltajien kanssa toteutettavassa perhetyössä. Alueelliset sosionomit antavat siis vastaajien mukaan huoltajille selkeitä toimintaohjeita lasten kanssa oikealla tavalla toimimiseksi, kirjoittaa huoltajien muistuttamiseksi ohjeita ja sopii myös esimerkiksi yhteisiä perheen sisäisiä sääntöjä. Tukevaksi tekijäksi koettiin myös huoltajien suostumuksella tapahtuva alueellisten sosionomien toteuttama viestintä lapsen tilanteesta muille työntekijöille, joka tuo työyhteisölle sellaista tietoa perheistä, jota ei aiemmin pystytty saamaan.

Yksi haastateltavista koki alueellisten sosionomien työn tarjoaman tuen tekijäksi sen, että he pystyvät auttamaan perheitä niin sanotusti ”kädestä pitäen” jota ei saa muualta yhtä matalla kynnyksellä.

mutta tota et et ihan tällasii ihan niinkun vanhemmuuteen liittyviä asioitakin mitä nyt (hyvinvointiopettaja).... nää meidän niin kun tekee... niin niin tota et kun sitä ei oikeen saa mistään muualta... tällasta ihan käden pitäen apua... et saanko nyt sanoa lapselleni ei... et se menee niin kun ihan sellasista asioista, joista joskus...

7.3.2 Palveluvastaavien tulokset yhteistyötä edistävästä tekijöistä

Seuraava haastatteluihin liittyvä teema oli palveluvastaavien kokemukset alueellisten sosionomien kanssa tehtävää yhteistyötä edistävästä tekijöistä. Molemmat haastateltavista nostivat muiden työntekijöiden kanssa tehtävää yhteistyötä edistäväksi tekijäksi selkeän viestinnän alueellisten sosionomien saatavuudesta, joka toteutuu sähköisen kalenterin ja tiimipalaverissa tapahtuvan tiedottamisen kautta.

Työntekijöiden kanssa tehtävää yhteistyötä edistäviksi tekijöiksi koettiin myös alueellisten sosionomien tavoitettavuus puhelimitse, alueellisten sosionomien fyysinen läsnäolo, alueellisten sosionomien osallistuminen tiimipalaveriin, alueellisten sosionomien työn järjestämiseen liittyvä joustavuus ryhmän tarpeiden mukaisesti sekä alueellisten sosionomien sosiaaliset taidot ja johtava työnote. Haastateltava kuvaili alueellisten sosionomien sosiaalisia taitoja ja johtavaa työtettä seuraavasti:

tää meidän hyvinvointiopettajien se tapa toimia, että he on niin kun hyviä ihmisten kanssa, sillä on iso merkitys tällä alalla. Tietenkin kaikkien pitäis olla, mut se ei oo aina niin itsestään selvää. Mutta tässä varsinkin kun he ovat vähän semmosia tietyllä tavalla, niillä on se oma tehtävänsä ja heidän pitäis sitä kautta saada niiku ihmisiä toimimaan niin kun tietyllä tavalla niin siinä tarvitaan sellasta tietynlaista... omalla tavallaan tietynlaista johtajuutta

Perhetyöhön liittyvistä yhteistyötä edistävistä tekijöistä haastateltavat nostivat monipuoliset ja joustavat järjestelyt perhetyöhön liittyvissä yhteydenottotavoissa. Haastateltavat kuvailivat kuinka yhteydenotto tavat ovat joustavimpia esimerkiksi neuvolaan verrattuna, johon pitää soittaa tiettyyn aikaan, kun taas alueelliset sosionomit pystyvät sopimaan helposti perheen kanssa ajan, jolloin soittaa, ja voi perheen tarpeen mukaisesti toteuttaa keskustelut myös esimerkiksi huoltajien kotona tai Teamsin välityksellä.

Samoin kuin kasvattajien kyselyjen tuloksissa näkyy, myös palveluvastaavat korostivat perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä edistäväksi tekijäksi sen, että alueelliset sosionomit tuntevat jo ryhmien lapset ennen huoltajien yhteydenottoa. Tämä ilmenee siinä, että alueelliset sosionomit pystyvät toteuttamaan perhetyötä paremmin, kun tietävät jo minkälainen lapsi on päiväkodin toimintaympäristössä.

Samalla perhetyöhön liittyväksi yhteistyötä edistäväksi tekijäksi koettiin myös vanhempainiltojen järjestäminen huoltajille, jossa heitä informoidaan alueellisten sosionomien tarjoamasta palvelusta.

Joo joo, juurikin näin, se on just näin et sit hekin tuntee. Ja aina meillähän on syksynä ollut vanhempainillassa kertoo omasta työstään ja esittelee ittensä, toki siellä sitten pyörii arjessa niin kyllähän ne vanhemmat tulee tutuks

Perhetyöhön ja siihen liittyvään tuen suunnittelun näkökulmasta haastateltavat kokivat aktiivisen vuoropuhelun huoltajien kanssa yhteistyötä tukevaksi tekijäksi.

Nythän hän , he tuntee jo hyvin perheet... että sieltä se yleensä kumpuaa, keskustelun kautta et heil on aktiivinen vuoropuhelu jatkuvasti

Perheiden ja alueellisten sosionomien välisestä yhteistyöstä palveluvastaavat olivat saaneet huoltajilta ainoastaan positiivista palautetta, joka antaa positiivisen kuvan yhteistyön toimivuudesta. Myös perheiden tiedottaminen kyseisestä palvelusta oli palveluvastaavien mukaan toteutunut.

Palveluvastaavat kuvailivat myös alueellisten sosionomien periksiantamatonta työtettä perheiden kanssa työskentelyssä yhteistyötä edistäväksi tekijäksi.

mitä enemmän haasteita on niin sitä haasteellisempaa se yleensä on... tämmöset asiat, mut sit sekin onnistuminen mikä siel aina taustalla on, niin ohan se ihan mieletöntä ja sit ehkä tästä heidän roolistaan, niin se periks antamattomuus on aika tärkeessä roolissa koska nää ei oo välttämättä tosiaan helppoja mutta sit kun vaan niin kun vielä... mulle kerran sano et ”mä viel yritän” ku mä sanoin et antaa olla, niin hän vielä yrittää, et niiku ei anna periks, ja sit se tuottaa tulosta, niin se on ihan mahtavaa

7.3.3 Palveluvastaavien tulokset yhteistyötä vaikeuttavista tekijöistä

Seuraavaksi yhteistyötä vaikeuttavia tekijöitä ei palveluvastaavien haastattelussa kovinkaan paljon noussut, jota he perustelivat sillä, että alueellisten sosionomien työtä on suunniteltu, muokkailtu ja tarkennettu jo pitkään siihen liittyvän hanke työskentelyn kautta. Samoin niin kuin aiemmalla sivulla mainittiin, myös perhetyöstä oli tullut ainoastaan positiivista palautetta palveluvastaaville, jonka takia he eivät osanneet sanoa mitkä tekijät vaikeuttaisi perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä.

Yksi yhteistyötä vaikeuttavaksi tekijä, joka vastauksissa nousi, oli toisen päiväkodin alueellisten sosionomien vähäinen määrä tarpeeseen nähden, josta kuvaus alempana.

Meillä on toki se että teillä on yksi (puhuu toiselle palveluvastaavalle) ja meillä on yksi että onks niin kun että toinen teidän puolella ois hyvä.. Teillä on niin paljon laajempi se kokonaisuus että siinä mielessä että eihän näitä niin kun, et on töitä molemmilla varmaan että teillä pitää varmaan vieläkin enemmän miettiä että missä ryhmissä se sitten on

Toinen yhteistyötä vaikeuttavaksi tekijäksi koettu asia oli alueellisten sosionomien tiedonpuute uusista perheistä. Jos hyvinvointiopettaja ei ole tietoinen jostain perheestä niin tulkit-
sisin sen olevan oleellinen yhteistyön toteuttamista vaikeuttava tekijä.

tokihan se hyvinvointiopettaja itekkin näkee et jos siel on jotain ehkä haasteita perheessä mut se ei kuitenkaan oo niin tietoinen niistä perheistä välttämättä, ainakaan uusista

Toisaalta myös huoltajien haluumattomuus antaa suostumustaan välittää tietoa lapseen tilanteeseen liittyvistä asioista voidaan tulkita yhteistyötä vaikeuttavaksi tekijäksi.

Mut tää on siis tosi tarkka heille, että aina suostumuksella. Et sit on sellasii myöskin ollu, että on pidemmän aikaa ehkä on käynyt ja sit ei oo halunnu edes moikata käytävällä koska ei halua niin kun sanoa."

Seuraavaksi vastaajat puhuivat myös alueellisten sosionomien epätasaisesta osallistumisesta ryhmien toimintaan seuraavasti:

tota ihan niitten pienten 1-2 vuotiaiden kanssa on vähinten ehkä ryhmissä, mutta siellä korostuu ehkä enemmänkin se huoltajien tai perheiden kanssa tehtävä yhteistyö?

Tulkitsen tämän itse perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä vaikeuttavaksi tekijäksi, sillä alueellisten sosionomien vähäinen näkyvyys huoltajien ja ryhmän lasten arjessa vähentää ennaltaehkäisevän perhetyön toteutumisen mahdollisuuksia.

Viimeinen yhteistyötä vaikeuttava tekijä liittyi epäsäännöllisyyteen huoltajien informointitahtumien järjestämisessä

Niin just. Mutta joo järjestävät tarvittaessa, nyten sitten ku oli sen verran huono osaanotto niin ei sit laitettu paukkuja; se on iso paukku pistä siihen

Tulkitsen tämän yhteistyötä vaikeuttavaksi tekijäksi siitä näkökulmasta, että kun perheet eivät ole tietoisia tarjottavasta palvelusta, vähentää tämä myös heidän mahdollisuuksiansa sen hyödyntämiseen.

Viimeiseksi palveluvastaavien haastattelussa nousi myös yksi kehittämisidea alueellisten sosionomien ja työntekijöiden väliseen yhteistyöhön liittyen.

täs on ehkä ihan hyvä idea ajatella että tulis vaikka noihin pedatiimeihin. Meillä on noille opettajille aina kerran kuussa pedatiimit et sit sellaisessa teemoittain vois olla niissä mukana, riippuu että mitä käsitellään mutta se on varmaan kanssa sellanen et jos miettii parannettavaa niin semmosen ihan juoksutuksen niiku periaatteessa

Alueellisten sosionomien osallistuminen opettajien pedagogisiin tiimipalavereihin antaisi mielestäni tälle mahdollisuuden esimerkiksi välittää osaamistaan muille opettajille, antaa mahdollisuuden tarjota opettajille neuvontaa ja tukea kuin myös mahdollisuuden nostaa ryhmien tilanteisiin liittyviä asioita opettajien tietoisuuteen.

8 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymys kuuluu seuraavasti: Mitkä ovat kasvattajien, päiväkodin johdon ja huoltajien kokemukset alueellisten sosionomien työn tarjoamasta tuesta ja yhteistyöstä. Seuraavaksi lähden vastaamaan tutkimuskysymyksen ensimmäiseen osaan, joka liittyy alueellisten sosionomien työn tarjoamaan tukeen.

Kaikki aineistoon kuuluvista informanttijoukoista korostavat alueellisten sosionomien) työn tarjoamaksi tueksi erityyppisiä neuvonnan muotoja, jota alueellisilta sosionomeilta oli saatu. Tämä ilmenee eri tasoilla esimerkiksi huoltajille annettavan neuvonnan muodossa erilaisissa kasvatukseen ja vanhemmuuteen liittyvissä asioissa. Toisaalta se ilmenee myös kasvattajille annettavan konsultoivan tuen muodossa erilaisiin kasvatuksellisiin kysymyksiin tai lapsen tilanteeseen liittyvissä asioissa.

Toinen merkittävä tekijä alueellisten sosionomien työn tarjoamasta tuesta, joka korostuu myös kaikkien informanttijoukkojen kokemuksissa, on alueellisten sosionomien toteuttama matalan kynnyksen perhetyö, jossa alueelliset sosionomit tarjoavat perheille matalan kynnyksen keskustelukumppanuutta ja tukea liittyen muun muassa perheen arkeen, lapsen kehitykseen, vanhemmuuden kysymyksiin ja lapsen käyttäytymisen haasteisiin. Alueelliset sosionomit pystyvät tukemaan lasta samanaikaisesti molemmissa kasvatusympäristöissä eli päiväkodissa kuin myös perheen kotona kotiolejoja koskevissa asioissa, joihin päiväkotia ei tavanomaisesti ulotu.

Lapsen ja perheen samanaikainen tukeminen molemmissa kasvuympäristöissä on mielestäni erityisen merkittävää ekokulttuurisen näkemyksen valossa, jonka mukaan lapsen kehitystä tuetaan parhaiten vaikuttamalla juuri näiden kasvuympäristöjen käytäntöihin. Kodin ja päiväkodin arjesta syntyy lapsuus, jonka rakentamista varten tarvitaan yhteistyötä ja molempien osapuolien asiantuntemusta (Määttä & Rantala 2022, 6).

Seuraava merkittävä alueellisten sosionomien työn tarjoamaksi tueksi koettu tekijä on ennaltaehkäisevän perhetyön toteutumisen tukemisen. Tukemalla perheitä ja lasta jo varhaisessa vaiheessa voidaan estää ongelmien kasaantuminen, joka taas edistää hyvinvointia ja oppimista pidemmälle katsottuna.

Alueelliset sosionomit tarjoavat perheille tukea joustavasti ja matalalla kynnyksellä, joka mahdollistuu muun muassa sen ansiosta, että alueelliset sosionomit kiertävät eri lapsiryhmissä, jolloin ryhmien lapset ja huoltajat ovat jo heille entuudestaan tuttuja ennen huoltajien yhteydenottoa. Tämä on erityisen merkittävää sillä perheen tukeminen edellyttää luottamuksellista suhdetta vanhempien kanssa, koska vanhempien on monesti vaikea kertoa asioista, jotka eivät suoranaisesti koske lasta mutta liittyvät kuitenkin hänen kasvunsa ja oppimisen mahdollisuuksiin ja hyvinvointiin (Määttä & Rantala 2022, 155).

Toisaalta myös kasvattajat voivat ohjata huoltajia alueellisten sosionomien palvelun piiriin, joka taas tukee kasvattajien mahdollisuuksia keskittyä entistä paremmin itse lapsiin ja heidän toimintaansa, lisäämällä epäsuorasti kasvattajien työssäjaksamista ja työssä viihtyvyyttä, kun heidän ei tarvitse kantaa huolta siitä saako huoltajat tarvitsemaansa tukea. Lisäksi alueellisten sosionomien toteuttama ennaltaehkäisevä perhetyö mahdollistaa myös huoltajilta suostumuksen saadessaan viestinnän lapsen tilanteesta muille kasvattajille, joka tuo työyhteisölle sellaista tietoa, jota ei ole aiemmin voitu tavoittaa.

Alueellisten sosionomien arjen tasolla tarjoamaa matalan kynnyksen ennaltaehkäisevää perhetyötä ei oikeastaan saa mistään muualta yhtä matalalla kynnyksellä. Palvelun kynnystä mataltavat joustavat yhteydenottotavat ja ajat, jotka sovitaan yhdessä perheiden tarpeiden mukaisesti. Lisäksi alueelliset sosionomit voivat myös itse soittaa perheille, joilla ei itsellään ole erilaisista syistä riittävää jaksamista ottaa yhteyttä alueellisiin sosionomeihin.

Onnistuneesti toteutetun perhetyön vaikutukset ilmenevät puolestaan kokonaisvaltaisemmalla tasolla lapsen edistyneempinä mahdollisuuksina hyötyä järjestetystä laadukkaasta varhaiskasvatuksesta ja samoin myös kasvattajien edistyneempinä mahdollisuuksina keskittyä enemmän varsinaisen ryhmän toimintaan ja siihen liittyvään pedagogiikkaan, kun perheen kotiolelo on saatu tuettua ja lapsi voi paremmin.

Seuraava merkittävä alueellisten sosionomien työn tarjoamaan tukeen liittyvä tekijä, joka korostui niin huoltajien, kasvattajien kuin palveluvastaavien kohdalla oli alueellisten sosionomien järjestämät pienryhmätoiminnot ja siihen liittyvä tuki. Alueelliset sosionomit suunnittelevat ja järjestävät lapsien tarpeisiin perustuvia pienryhmätoimintoja, jotka yleisesti liittyvät sosiaalisten- ja tunnetaitojen vahvistamiseen. Erilaiset tarpeet voivat nousta muun muassa alueellisten sosionomien tekemistä havainnoista ryhmien sisällä tai erilaisten huoltajien tai kasvattajien kanssa käytävien keskusteluiden pohjalta. Suunniteltuja pienryhmätoimintoja alueelliset sosionomit vievät myös ryhmiin ohjeistamalla ryhmien kasvattajia niiden itsenäisessä toteuttamisessa. Alueelliset sosionomit siis ohjeistavat ja mallintavat kasvattajille, kuinka pienryhmätoiminnot toteutetaan, jotta he voivat jatkossa toteuttaa niitä itsenäisesti. Tämä taas tuo työntekijöille uudenkaltaista osaamista, joka puolestaan ilmenee työntekijöiden osaamisen kasvuna. Pienryhmätoimintojen suunnittelun lisäksi alueelliset sosionomit suunnittelevat ja kokoavat myös toimintamateriaaleja- ja ohjeita yksittäisten tuen tarpeisten lasten tukemiseksi, ja kokeilevat niiden tuloksellisuutta. Lopuksi pienryhmätoimintojen järjestämisen ja yksilöllisen tuen suunnittelun ohella alueelliset sosionomit osallistuvat myös ryhmien arjen toimintaan vertaisopettajina, havainnoiden ja arvioiden ryhmien tuen tarvetta.

Seuraavat alueellisten sosionomien työn tarjoamiksi tuiksi koetut tekijät liittyvät alueellisten sosionomien työn järjestelyyn erityisesti siitä näkökulmasta, että heitä ei lasketa mukaan ryhmien kasvatusvastuullisten suhdelukuihin. Alueelliset sosionomit ovat niin sanotusti

lisäresursseja yksiköilleen, joiden työ järjestetään ryhmien tarpeiden mukaisesti. Ryhmien kasvattajat saattavat esimerkiksi ilmaista tarvettaan alueellisten sosionomien tuelle, jonka jälkeen tuki voidaan nopeasti ja joustavasti viedä sinne missä sille on tarvetta. Samalla alueellisten sosionomien kuulumattomuus kasvatusvastuullisten joukkoon mahdollistaa työn allokoinnin, siten että he pystyvät varaamaan riittävästi aikaa erilaista kehittämismuotoista työskentelyä varten. Alueelliset sosionomit kykenevät esimerkiksi etsimään luovia ratkaisuja erilaisiin haastaviin ongelmiin, jotka esimerkiksi palveluvastaavat ovat tuoneet heidän tietoisuuteensa. Toisaalta alueelliset sosionomit esittävät myös esimiehilleen (palveluvastaaville) erilaisia tarpeelliseksi kokemiaan toimintamalleja ja voivat ohjata myös niiden käyttöönottoa, jos malli otetaan käyttöön. Uusien toimintamallien vieminen ryhmiin voi taas tukea epäsuorasti muiden työntekijöiden osaamisen kasvua.

Lopuksi voidaan todeta, että alueellisten sosionomien työn tarjoama tuki on erittäin laajalle kantavaa, ylettyen niin lapsiin, huoltajiin kuin kasvattajiinkin. Lapsen samanaikainen tuki tämän molemmissa kasvuympäristöissä, jotka ovat päiväkotia ja kotia, tuo uudenlaisen ulottuvuuden perheiden kanssa tehtävään kasvatusyhteistyöhön, joka ei ole aiemmin ollut mahdollista ja syventää varhaiskasvatuksen suhdetta perheisiin. Samalla se mahdollistaa varhaiskasvatuksessa ennaltaehkäisevän perhetyön toteutumisen, jossa tukea voidaan tarjota matalalla kynnyksellä hyvissä ajoin pieniinkin arjen haasteisiin liittyen ennen kuin ongelmat pääsevät kasaantumaan. Tämänkaltaisen päiväkodin sisältä tarjottava matalan kynnyksen ennaltaehkäisevä perhetyö, jossa alueelliset sosionomit vievät palvelua tarvittaessa perheiden kotiin on mielestäni erittäin tervetullut työmuoto varhaiskasvatuksen toimintaympäristöön. Tavanomaisesti huoltajien ja varhaiskasvatuksen välinen yhteistyö toteutuu siten että kasvattajat ohjaavat huoltajat esimerkiksi neuvolan palvelun piiriin, joka saattaa tapahtua vasta silloin kun ongelmia on jo päässyt hieman kasaantumaan. Samalla palveluun pääsemisessä voi kestää suhteellisen pitkään. Alueelliset sosionomit puolestaan mahdollistavat sen, että pienienkin ongelmien kohdalla perheille ja lapselle voidaan tarjota tukea, joka tulee suoraan päiväkodin sisältä ja nopealla aikaviiveellä.

Seuraavaksi vastatakseni täysin tutkimuksen tutkimuskysymykseen lähdetään käsittelemään huoltajien, kasvattajien ja palveluvastaavien kokemuksia alueellisten sosionomien kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Kokemukset alueellisten sosionomien kanssa tehtävästä yhteistyöstä ovat pääsääntöisesti positiivisia kaikkien informanttijoukkojen kohdalla, huomioimatta muutamaa tiedonpuutteeeseen ja työn järjestämiseen liittyvää asiaa.

Huoltajat eivät ole kokeneet varsinaisesti alueellisten sosionomien kanssa kasvokkain tai etänä tehtävässä yhteistyössä mitään negatiivista. Koetut yhteistyötä vaikeuttavat tekijät liittyvät enemmänkin tiedonpuutteeeseen alueellisten sosionomien tarjoamasta palvelusta, joka

on hieman ristiriidassa palveluvastaavien kokemusten kanssa, jotka kokivat huoltajien olevan tietoisia alueellisten sosionomien tarjoamasta palvelusta. Huoltajien tiedonpuute on kuitenkin aineistossa sen verran määrällisesti merkittävä asiasisältö, että koen sen tarkastelun arvoiseksi.

Toinen yhteistyötä vaikeuttavaksi koettu tekijä, joka ilmeni niin huoltajien kuin palveluvastaavien kokemuksissa oli alueellisten sosionomien vähäinen määrä perheiden suureen tarpeeseen nähden. Tämä koskee erityisesti suomenkielistä varhaiskasvatusta, joka on mittakaavaltaan suurempi kokonaisuus, ja jonka täytyy jakaa alueellisen sosionomin resursseja laajemmalle ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen verrattuna. Tämän lisäksi huoltajat ovat myös ilmaisseet alueellisten sosionomien kanssa tehtävässä yhteistyössä vaikeuttaviksi tekijöiksi mahdollisen asiakkuuden luomiseen liittyvän leimaantumisen pelon, huoltajien ajanpuutteen työpäivän aikana, alueellisten sosionomien vähäisen näkyvyyden lapsen päiväkotiarjessa sekä perheiden voimavarojen puutteet, jonka takia ei ole kyetty pyytämään apua tai selvittämään kuinka alueellisten sosionomien palvelusta voisi olla hyötyä. Näistä viimeinen on mielestäni hieman mielenkiintoinen, sillä perheet, joissa on pulaa voimavaroista ovat juuri senkaltaisia, joille alueellisten sosionomien palvelu on tarkoitettu. Samalla palveluvastaavien kokemukset siitä, että alueelliset sosionomit ottavat yhteyttä perheeseen, jos perhe ei jaksaa ottaa yhteyttä alueellisiin sosionomeihin, on hieman ristiriidassa näiden tulosten kanssa. Toisaalta asia voi liittyä myös esimerkiksi tiedonpuutteeseen perheistä alueellisten sosionomien kohdalla. Koin sen kuitenkin huomion ja nostamisen arvoiseksi asiaksi.

Kasvattajat ovat nostaneet yhteistyötä vaikeuttaviksi tekijöiksi epäsäännöllisyyden pienryhmätoimintojen järjestämisessä sekä tiedonpuutteen alueellisten sosionomien saapumisajoista. Näistä viimeinen on taas hieman ristiriidassa palveluvastaavien kokemusten kanssa, jotka kokevat viestinnän alueellisten sosionomien saavutettavuudesta olevan selkeää ja avointa. Toki asia ei välttämättä liity puutteelliseen tiedottamiseen, mutta koen sen kuitenkin mainitsemisen arvoiseksi.

Lopuksi palveluvastaavien kokemukset yhteistyötä vaikeuttavista tekijöistä liittyvät epäsäännöllisyyteen huoltajille järjestettävien informointitapahtumien (vanhempainiltojen) järjestämisessä, huoltajien suostumuksen puutteeseen tiedonvälittämisestä lapsen tilanteesta, alueellisten sosionomien tiedonpuutteeseen uusista perheistä sekä alueellisten sosionomien vähäiseen osallistumiseen 1-2-vuotiaiden ryhmien arjen toiminnassa. Näistä viimeinen vaikeuttaa mielestäni yhteistyön toteutumista siitä näkökulmasta, että alueelliset sosionomit eivät ole yhtä tietoisia kyseisen ryhmän lapsista tai perheistä heikentäen yhteistyön toteutumisen mahdollisuuksia. Tämä näkemys on myös linjassa huoltajien kokemusten kanssa siitä, että alueellisten sosionomien vähäinen näkyvyys heidän lastensa päiväkotiarjessa vaikeuttaa yhteistyön toteutumista.

Seuraavaksi koetut yhteistyötä edistävät tekijät liittyivät vahvasti alueellisten sosionomien näkyvyyteen ryhmien arjen toiminnassa. Niin monet huoltajista kuin molemmat palveluvastaavista korostivat yhteistyötä edistäväksi tekijäksi sen, että alueelliset sosionomit tuntevat jo ryhmien lapset ennen huoltajien yhteydenottoa, joka tukee siis matalan kynnyksen ennaltaehkäisevän perhetyön toteutumista. Lisäksi monet huoltajista korostivat alueellisten sosionomien kanssa tehtävässä yhteistyössä edistäväksi tekijäksi matalan kynnyksen yhteydenotto mahdollisuuden ja siihen liittyvät joustavat järjestelyt. Samoin huoltajat kokivat heidän ja alueellisten sosionomien välistä yhteistyötä edistäväksi tekijäksi sen, että alueelliset sosionomit ovat myös näkyviä huoltajille päiväkodin arjessa, joka taas mahdollistaa esimerkiksi kasvokkaisen neuvonnan toteutumisen. Toisaalta huoltajat nostavat myös muiden työntekijöiden toteuttaman huoltajien palveluohjauksen alueellisten sosionomien palvelun piiriin yhteistyötä edistäväksi tekijäksi. Huoltajat kokevat edellä mainittujen lisäksi alueellisten sosionomien kanssa tehtävässä yhteistyössä myös edesauttaviksi tekijöiksi avoimuuden keskusteluissa, hyvän tiedonkulun huoltajien ja päiväkodin välillä sekä mahdollisuuden luottamukselliseen keskusteluun alueellisten sosionomien kanssa. Lopuksi palveluvastaavat kokevat huoltajien ja alueellisten sosionomien välistä yhteistyötä edesauttavan myös aktiivinen vuoropuhelu huoltajien kanssa.

Viimeiseksi kasvattajien ja alueellisten sosionomien välisessä yhteistyössä taas koettiin edistäviksi tekijöiksi alueellisten sosionomien säännöllinen osallistuminen päiväkodin arjen toimintaan, säännöllisesti lapsille järjestettäviä pienryhmätoiminnot, avoimuus ja luottamus viestinnässä, alueellisten sosionomien tavoitettavuus puhelimitse ja heidän fyysinen läsnäolonsa sekä alueellisten sosionomien säännöllinen osallistuminen tiimipalavereihin.

9 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa toimeksiantajalle kokemuspohjaista tietoa, jota voidaan hyödyntää alueellisten sosionomien työtehtävän kohdentamisessa varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä. Varhaiskasvatuksessa työskentelevien alueellisten sosionomien työstä ei ole tehty aiempaa tutkimusta ja koen että onnistuin opinnäytetyöni kautta tuottamaan kattavan kokonaiskuvan työn tarjoamasta tuesta ja siihen liittyvästä yhteistyöstä, jota voidaan varmasti hyödyntää työkohdentamisessa, jossain muodossa.

Arvioidakseni opinnäytetyön tuloksia lähden aluksi peilaamaan tämän opinnäytetyön tuottamia tuloksia alueellisten sosionomien viralliseen tehtävänkuvaan ja arvioimaan niiden toteutumista. Virallisen tehtävänkuvan mukaan alueellisten sosionomien tehtävänä on ensinnäkin ohjata ja opastaa henkilöstöä ja vanhempia lapsen hyvinvointiin ja osallisuuden vahvistamiseen liittyvissä asioissa (X kunta 2022a). Tulkitsen että tämä on linjassa opinnäytetyön tulosten kanssa, jotka osoittavat, että alueelliset sosionomit antavat muille työntekijöille

esimerkiksi konsultoivaa tukea lapseen liittyvissä asioissa ja keräävät myös toimintaohjeita yksittäisten lasten tukemista varten, jota muut työntekijät voivat hyödyntää. Huoltajille puolestaan alueelliset sosionomit tarjoavat tulosten mukaan matalan kynnyksen keskustelukomppanuutta ja hyödyntävät yhteistyössä selkeitä toimintaohjeita ja materiaaleja.

Seuraavaksi virallisen tehtäväkuvan mukaan alueellisten sosionomien tehtävänä on myös osallistua lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin arviointiin, suunnitteluun, toteuttamiseen ja seurantaan yhteistyössä kasvatushenkilöstön ja vanhempien kanssa (X kunta 2022a). Mielestäni tuloksien kannalta tätä tehtävää ja sen toteutumista voidaan lähestyä hyvin alueellisten sosionomien toteuttamien pienryhmätoimintojen näkökulmasta. Tulosten mukaan alueelliset sosionomit arvioivat työssään eri ryhmien tuen tarpeita ja suunnittelevat havaintojensa ja esimerkiksi huoltajien kanssa käytävien keskustelujen pohjalta erilaisia pienryhmämuotoisia toimintakertoja, jota he toteuttavat yhdessä ryhmien opettajien kanssa. Pienryhmätoimintoja toteutetaan pitkällä aikavälillä, joka taas mahdollistaa toiminnan tuloksellisuuden seurannan. Mielestäni näiden pienryhmämuotoisten toimintojen järjestäminen on linjassa yllä mainitun virallisen tehtäväkuvan kanssa, sillä niiden kautta alueelliset sosionomit pystyvät kohdenneusti tukemaan tukea tarvitsevien lasten hyvinvointia ja seuraamaan näiden kehitystä.

Virallisen tehtäväkuvan mukaan alueellisten sosionomien tehtävänä on myös tukea henkilöstöä löytämään syrjäytymisvaarassa olevia lapsia (X kunta 2022a). Tulkitsen että tämä tehtävä toteutuu ehkä parhaiten alueellisten sosionomien osallistumisessa ryhmien arjen toimintaan, kun he eivät järjestä pienryhmätoimintoja. Ryhmien arjen toimintaan osallistuminen antaa alueellisille sosionomeille mahdollisuuden havainnoida ryhmiä ja löytää lapsia, jotka ovat mahdollisesti syrjäytymisvaarassa ja tuen tarpeessa.

Alueellisten sosionomien viralliseen tehtäväkuvaan kuuluu myös konsultoivan tuen antaminen henkilöstölle ja lasten ohjaamisen toteuttaminen (X kunta 2022a). Näistä ensimmäinen toteutuu esimerkiksi alueellisten sosionomien osallistumisessa tiimin tai talon palavereihin, joissa he pystyvät tarjoamaan muille työntekijöille konsultoivaa tukea. Samoin muut työntekijät voivat tarvitessaan ottaa yhteyttä alueellisiin sosionomeihin myös puhelimitse. Lasten ohjaamisen toteutuu taas yllä mainittujen pienryhmätoimintojen kautta.

Seuraavaksi alueellisten sosionomien viralliseen tehtäväkuvaan kuuluu myös samanaikaisopetuksen toteuttaminen yhdessä lapsiryhmän kasvatusvastuullisten kanssa (X kunta 2022a). Tämä tehtävä toteutuu mielestäni, kun alueelliset sosionomit järjestävät pienryhmätoimintoja yhdessä kasvatusvastuullisten kanssa tai kun he osallistuvat vertaisopettajina muiden ryhmien toimintaan.

Virallisen tehtäväkuvan mukaan alueellisten sosionomien tehtävänä on lisäksi edistää lapsen osallisuutta, hyvinvointia ja osaamista laaja-alaisesti varhaiskasvatuksen tavoitteellisessa pedagogisessa toiminnassa, sen suunnittelussa, arvioinnissa ja kehittämisessä (X kunta 2022a).

Mielestäni tämäkin tehtävä toteutuu suurilta osin järjestettävien pienryhmätoimintojen kautta. Alueelliset sosionomit suunnittelevat esimerkiksi pienryhmätoimintoja, jotka tukevat lasten sosiaalisia taitoja ja tunne taitoja. Näiden taitojen vahvistaminen voi taas epäsuorasti edistää lasten hyvinvointia, osallisuutta ja osaamista. Samalla myös pienryhmätoimintojen järjestäminen säännöllisesti pitkällä aikavälillä mahdollistaa toiminnan arvioinnin ja kehittämisen toteutumisen.

Alueellisten sosionomien tehtäväkuvaan kuuluu myös työyhteisön ja yksikön kehittämistyöhön osallistuminen (X kunta 2022a). Tämä tehtävä on linjassa tuloksien kanssa, joiden mukaan alueelliset sosionomit etsivät luovia ratkaisuja erilaisiin haastaviin ongelmiin, esittävät esimiehille uusia toimintamalleja ja ohjeistavat muita työntekijöitä niiden käyttöönotossa sekä mallintavat uusia toimintatapoja muille työntekijöille.

Virallisen tehtäväkuvan mukaan alueellisten sosionomien tulee hallita myös osallistavia ja yhteisöllisiä pedagogisia menetelmiä lapsiryhmän ohjauksessa ja perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä. (X kunta 2022a) Tulokset eivät tarkemmin osoittaneet minkälaisia menetelmiä alueellisten sosionomien järjestämissä pienryhmätoiminoissa hyödynnettiin. Pienryhmätoiminnot ovat kuitenkin aina tavoitteellisia, perustuen esimerkiksi kaveritaitojen vahvistamiseen. Huoltajien kanssa tehtävän kasvatusyhteistyön osalta alueelliset sosionomit hyödyntävät taas Lapset puheeksi -menetelmää, joka on yleisesti varhaiskasvatuksessa käytetty menetelmä.

Lopuksi virallisen tehtäväkuvan mukaan alueellisten sosionomien tulee osallistua yhteistyöpalavereihin asiantuntijana perheiden ja muiden yhteistyötahojen kanssa (X kunta 2022a). Tuloksissa ei noussut, että alueelliset sosionomit olisivat osallistuneet esimerkiksi huoltajien kanssa käytäviin varhaiskasvatussuunnitelma keskusteluihin. Toki tämä voi osittain selittyä kasvattajien kyselyn pienemmästä vastaajamäärästä.

Viimeiseksi voidaan todeta vielä, että opinnäytetyön tulokset ja alueellisten sosionomien virallinen tehtäväkuva olivat pääsääntöisesti linjassa toistensa kanssa tai ainakaan mitään merkittäviä ristiriitoja näiden kahden välillä ei ilmennyt tarkastelussa.

Seuraavaksi jos pohdin, miten tuloksia voitaisiin hyödyntää, niin ehkä erityisesti toivoisin, että alueellisten sosionomien työ tehtäisiin myös enemmän näkyväksi pienempi ikäisten lasten ryhmissä, joiden toimintaan alueelliset sosionomit osallistuvat vähiten tämä opinnäytetyön tuottaman tiedon mukaan. Alueellisten sosionomien yksi työn keskeisimmistä sisällöistä on kuitenkin perheiden kanssa tehtävän kasvatusyhteistyön toteuttaminen, ja koen itse, että jos alueelliset sosionomit eivät näy näiden pienempien lasten ja heidän huoltajiensa arjessa, laskee se todennäköisesti merkittävästi tämän kasvatusyhteistyön toteutumista kyseisissä ryhmissä, kun huoltajat ja lapset eivät ole päässeet muodostamaan yhtä luottamuksellista suhdetta alueellisiin sosionomeihin kuin muissa ryhmissä. Ennaltaehkäisevän perhetyön ideana on estää ongelmia ennen kuin ne pääsevät kasautumaan. Tästä näkökulmasta, mitä aiemmin

alueelliset sosionomit pystyvät tukemaan erityisesti perheitä kotioiloja koskevissa asioissa, sen parempi. Mutta niin kuin olen aiemmin todennut, alueellisten sosionomien vähäinen näkyvyys ja sen mukana tuoma este luottamussuhteen rakentumisessa perheen ja lasten kanssa, vähentää tämän perheiden kanssa tehtävän kasvatusyhteistyön toteutumisen mahdollisuuksia. Vähintään toivoisin, että nostamiani yhteistyöhön liittyviä puutteita, joista mainittakoon alueellisten sosionomien työhön liittyvä tiedonpuute huoltajien keskuudessa, otettaisiin paremmin huomioon työhön liittyvässä suunnittelussa tulevaisuudessa.

Seuraavaksi lähden käsittelemään lyhyesti opinnäytetyö prosessiani ja siihen liittyviä ajatuksiani. Aloitin opinnäytetyön tekemisen prosessin vuonna 2023 syys-lokakuun aikana, jolloin tein opinnäytetyötä koskevan, aiheanalyysin ja opinnäytetyö suunnitelman. Työskentelyn alkuvaihe oli täynnä innostusta työskentelyä kohti kuin myös erilaisten epävarmuuksien mieleen nousemista. Onneksi sain ohjaajaltani tarvittavaa tukea työskentelyprosessin aikana, joka auttoi minua pysymään oikealla reitillä, ja samalla piti myös mieleen nousevat epävarmuudet kurissa ja osittain myös poisti ne täysin. Epävarmuudet johtuivat osittain mielestäni siitä, että en työskentely prosessin alkuvaiheissa ollut saanut tarpeeksi selkeää ja kattavaa kokonaiskuvaa tutkittavasta aiheesta ja siihen liittyvistä muista aiheista. Nämä epävarmuudet kuitenkin vähenivät työskentelyprosessin edetessä ymmärrykseni laajentuessa. Seuraava mieleeni nouseva asia liittyy aineistokeruun suunnitteluun. Koin aineistomenetelmän valitsemisen alussa hieman monikutkaiseksi yksinkertaisesti siitä syystä, että menetelmiä oli niin paljon. Tässä kohtaa kuitenkin sain taas ohjaajaltani tukea, joka toi minulle selkeyttä aineistokeruu menetelmien valitsemisessa. Olin aluksi valinnut erittäin kattavia vastauksia tuottavat aineistokeruu menetelmät koska halusin tuottaa toimeksiantajalle mahdollisimman hyvää tietoa. Tässä kohtaa olin kuitenkin hieman epärealistinen sillä kyseisten menetelmien käyttö ei olisi ollut aikaresurssien näkökulmasta ollenkaan realistista toteuttaa, jonka myös ohjaajani mainitsi minulle.

Tämän kokemuksen jälkeen muutin hieman asennoitumistani työskentelyä kohti ja otin enemmän huomioon toteuttamismahdollisuuksien realistisuuden jatkossa. Toinen merkittävä oppimiskokemus opinnäytetyön aikana liittyi opinnäytetyön tavoitteisiin, tarkoitukseen ja tutkimuskysymykseen. Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymys muuttuivat opinnäytetyö prosessin aikana muutamia kertoja esimerkiksi työelämäkumppanin palautteen sekä ohjaajan palautteen pohjalta. Koen että näihin tutkimuskysymyksiin, tavoitteisiin ja tarkoitukseen liittyvä epätarkkuus ja jopa epärealistisuus oli ehkä yksi suurimmista työskentelyä haastavista tekijöistä. Jälkikäteen ajateltuna on helppo todeta, että aiemmin suunnitellut versiot tutkimuksen tarkoituksesta, tavoitteista ja tutkimuskysymyksistä olivat epärealistia käytännön toteuttamisen kannalta, mutta etenkin työprosessin alkupuoliskolla, en jostain syystä kyennyt täysin kyseenalaistamaan niiden käytännön toteuttamisen realistisuutta. Tämä saattaa osittain johtua siitä, että toimeksiantaja oli hyväksynyt ehdottamani tutkimuksen tarkoituksen, tavoitteen ja tutkimuskysymykset, jonka takia ajattelin, että ne ovat asiallisia. Ehkä ne jopa

olivat asianmukaisia, mutta työskentelyprosessin edetessä tuli selkeitä esteitä, jotka osoittivat niiden epärealistisuuden käytännön toteuttamisen kannalta. Jos voisin aloittaa opinnäytetyö prosessin uudestaan, huolehtisin, että tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymys olisi määritelty yhteisymmärryksessä toimeksiantajan ja ohjaajani kesken heti työskentelyprosessin alkuvaiheessa.

Seuraavaksi teoriaosuuden tuottamisen ja aineistokeruumenetelmien suunnittelun jälkeen toutin joulukuun aikana palveluvastaavien haastattelut, sekä huoltajien ja kasvattajien kyselyt. Näiden jälkeen otin hieman taukoa työskentelystä Jouluaatosta tammikuun alkuvuikolle saakka. Työskentelyyn takaisin paluu oli aluksi hieman hankalaa, kun asiat eivät olleet samalla tavalla mielessä kuin aiemmin. Ohjaajani kuitenkin antoi minulle tukea, jonka jälkeen etenin kyselyjen ja teemahaastattelun tulosten analysoinnissa suhteellisen nopeaan tahtiin. Toki analysointikin oli alussa hieman haastavaa ennen kuin olin perehtynyt tarpeeksi erilaisiin analysointitapoihin. Löysin kuitenkin lopulta tilanteeseeni sopivat analysointitavat, osittain ohjaajani avulla, jonka jälkeen lähdin työskentelemään aiempaa intensiivisemmin olkapääni takana leijuvan aikaresurssin puutteen takia. Koen että työn loppuprosessi ja tulosten kirjaaminen onnistui suhteellisen hyvin ilman merkittäviä haasteita.

Varsinaisen tuotoksen osalta koin tuottavani riittävän kattavan kokonaisuuden, joka vastasi myös tarpeeksi laajasti opinnäytetyön tutkimuskysymykseen. Jos arvioin vielä hieman omaa ammatillista kehittymistäni opinnäytetyö prosessin aikana, niin sanoisin kehityksen olleen erittäin suurta työskentelyprosessin aikana. Jos voisin tehdä opinnäytetyöni uudestaan, tekisin kyllä asioita eri tavalla. Loppupeleissä oppiminen kuitenkin tapahtuu niin kuin usein päiväkodeissa sanotaan ”kantapään kautta”. Erilaiset vastoinkäymiset ja haasteet pakottavat meitä harkitsemaan erilaisia ratkaisuja niiden ylittämiseksi. Tämänkaltaista oppimista on mielestäni opinnäytetyö prosessin aikana tapahtunut paljon. Toki samalla se on myös laajentanut ymmärrystäni varhaiskasvatuksen toimintaympäristöstä, saaden sen rakenteista ja sisällöistä kattavan kokonaiskuvan, joka tulee tukemaan minua myös tulevaisuudessa varhaiskasvatuksen työntekijänä.

Aiheesta liittyvää jatkotutkimusta ajattelen, koen että alueellisten sosionomien ja perheiden välisestä yhteistyöstä ja sen vaikutuksista voitaisiin tehdä jatkossa esimerkiksi seurantatutkimuksia, jotka voisivat osoittaa työn vaikuttavuutta laajemmalla tasolla.

10 Eettisyys ja luotettavuus

Eettistä ajattelua voidaan kuvailla kykynä pohtia sekä omien että yhteisön arvojen kautta sitä, mikä jossain tilanteessa on oikein tai väärin (Kuula 2011, 17). Tutkimusetiikka käsitteenä voidaan rajata koskemaan vain tieteeseen kuuluvia asioita. Tällöin esimerkiksi tutkittavien

kohtelu ja tieteen ja yhteiskunnan väliset suhteet määritetään tutkimusetiikan sijasta osaksi tieteen etiikkaa. Samalla tutkimusetiikka voidaan myös määritellä tutkijoiden ammattietiiaksi, johon kuuluvat eettiset periaatteet, normit, arvot ja hyveet, joita tutkijan pitäisi noudattaa harjoittaessaan omaa ammattiaan. Tutkimusetiikan normit voidaan jakaa ammattietii-kan näkökulmasta katsoen kolmeen pääryhmään, jotka ovat: totuuden etsimistä ja tiedon luotettavuutta ilmentävät normit, tutkittavien ihmisarvoa ilmentäviin normit sekä tutkijoiden keskinäisiä suhteita ilmentävät normit. (Kuula 2011, 18-19.)

Olen pyrkinyt koko opinnäytetyöprosessin aikana noudattamaan tutkimusetiikan hyviä tieteellisiä käytäntöjä, joiden peruseriaatteet ovat eurooppalaisen tutkimuseettisen ohjeistuksen mukaan luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 12)

Tutkimuksen kannalta oleelliset eettiset näkökulmat liittyvät muun muassa suostumukseen ja tutkimusluvan hankintaan. Koska kyseessä on tutkimus, joka kohdistuu ihmisiin, tarvitaan siihen osallistuvilta henkilöiltä suostumus, joka perustuu vapaaehtoisuuteen. Tutkimuksen liittyessä organisaatioon ja sen järjestämään toimintaan, on haettava erikseen tutkimuslupa, joka arvioidaan tapauskohtaisesti. Hain kunnan varhaiskasvatuspäälliköltä tutkimusluvan tutkimuksen toteuttamista varten, joka myönnettiin.

Huoltajien ja kasvattajien sähköiset kyselyt toteutettiin nimettömänä, joka varmisti tutkimukseen osallistuvien henkilötietojen salassapidon toteutumisen. Samalla huoltajia informointiin saatekirjeessä aineistojen luottamuksellisesta käsittelystä, arkistoinnista ja sen hävittämiseen liittyvissä seikoissa. Huoltajille ja kasvattajille suunnatuissa saatekirjeissä kerrottiin tämän lisäksi myös tutkimuksen tarkoituksesta, jotta huoltajat pystyivät tehdä päätöksen tutkimukseen osallistumisesta riittävin perustein. Tämä onkin erityisen tärkeää, kun tutkitaan arkaluonteisia aiheita, jotta huoltajat ja kasvattajat voivat arvioida, haluavatko he osallistua tutkimukseen (Kuula 2011, 74).

Palveluvastaavien haastattelussa taas pyydettiin molemmilta osallistujilta suostumus haastatteluun osallistumisesta ja samalla myös selvitettiin, olivatko palveluvastaavat suostuvaisia siihen, että heidän alaisuudessaan työskentelevät työntekijät pystyvät tunnistamaan heidän esittämät ajatukset ja kokemukset lopullisesta opinnäytetyöstä, joka sopi heille. Samoin myös palveluvastaavien teemahaastattelun saatekirjeessä informointiin palveluvastaavia aineiston käsittelyyn, arkistointiin ja hävittämiseen liittyvissä asioissa.

Tulosten kirjauksessa pyrin taas olemaan mahdollisimman läpinäkyvä, nostamalla tekstissä niihin liittyviä epätarkkuuksia, sillä jotkin tuloksista eivät olleet totuudenmukaisia aineistonkeruun suunnitteluvaiheessa tehtyjen virheiden takia.

Seuraavaksi lähden arvioimaan tutkimuksen luotettavuutta, jota käsitellään usein reliabiliteetti ja validiteetti käsitteiden kautta (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Validiteetilla lyhyesti sanottuna tarkoitetaan sitä, onko tutkimus pätevä; onko se tehty perusteellisesti, onko saadut tulokset ja tehdyt päätelmät ”oikeita”. Tutkimuksissa voi esimerkiksi ilmetä erilaisia virheitä siinä, miten tutkija näkee vääristyneesti suhteita tai periaatteita, ei näe niitä tai kysyy vääriä kysymyksiä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Pysin tutkimukseni tulosten kirjaamisessa lisäämään tulosten uskottavuutta, tekemällä omista tehdyistä tulkinnoistani mahdollisimman läpinäkyviä, liittäen niiden yhteydessä sitaatteja alkuperäisistä ilmauksista, joiden perusteella lukija voi arvioida tulkintojeni uskottavuutta. Samoin muodostamissani johtopäätöksissä pyrin perustelemaan niitä mahdollisimman kattavasti aineistojen ja teoreettisen tiedon pohjalta.

Reliabiliteetin arviointia voidaan taas lähestyä esimerkiksi siitä näkökulmasta, missä olosuhteissa jokin metodi on luotettava ja johdonmukainen. Tutkimuksen luotettavuutta voi osittain heikentää tutkimusaiheen arkaluontoisuus. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Koen esimerkiksi, että tutkimusaiheeseen liittyvät kasvattajien kokemukset alueellisten sosionomien kanssa tehtävästä yhteistyöstä saattoivat jättää pois jotain negatiivisia seikkoja yhteistyöstä sen takia että vastaajat eivät halunneet puhua työkaverista negatiivisella sävyllä, vaikeivat negatiiviset asiat liittyisi millään tavallaan itse henkilöön. Toki vastauksissa ilmeni myös negatiiviseksi kategorisoitavia ilmaisuja. En kuitenkaan koe kovin luotettavaksi, että vastaajat olivat myös ilmoittaneet, ettei yhteistyössä ole mitään vaikeuttavia tekijöitä. Tämänkin voi kyllä johtua myös omasta virheestäni kysymysten suunnittelussa, jos ne eivät olleet tarpeeksi ymmärrettäviä ja selkeitä vastaajille. Pysin kuitenkin kasvattajien kyselyn kohdalla tukemaan vastausten luotettavuutta esittämällä sen varhaiskasvatuksen työntekijälle ennen toteutusta, joka antoi siitä positiivista palautetta.

Tulosten luotettavuutta saattoi heikentää se, että en testannut huoltajien kyselyä ja palveluvastaavien teemahaastattelua, ennen niiden toteuttamista. Koin tämän hieman epärealistiseksi sillä palveluvastaavien teemahaastattelun kysymysten selkeyttä on vaikea testata kenenkään muun henkilön kautta. Samoin huoltajien kohdalla aiheen koskiessa kunnassa työskenteleviä alueellisia sosionomeja; en löytänyt ketään henkilöä, joka olisi soveltunut vastaamaan aiheeseen liittyviin kysymyksiin. Lopuksi myös huoltajat olivat saattaneet jättää pois jotain tietoa, koskien sitä minkälaisissa asioissa he olivat hyödyntäneet alueellisten sosionomien osaamista koska oman perheen tai lapsen pahoinvointi ja siihen liittyvät asiat voidaan koeta arkaluontoisiksi ja vaikeaksi puhuttaviksi asioiksi.

Lähteet

- Alastalo, M & Borg, S. 2010. Numerolukutaito. Teoksessa Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Viitattu 29.01.2024. Saatavilla: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>
- Aluehallintavirasto. 2022. Aluehallintoviraston tehtävät varhaiskasvatuksessa. Viitattu 20.10.2023. Saatavilla: <https://avi.fi/tietoa-meista/tehtavamme/varhaiskasvatus>
- Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus. Viitattu 18.12.2023. Saatavilla: <https://laurea.finna.fi/Record/3amk.284949?sid=3538989290>
- Eskola, J & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere. Luettu 25.09.2023. Saatavilla: <https://laurea.finna.fi/Record/3amk.299089?sid=3137667585>
- Forssén, K., Laine, K & Tähtinen, J. 2002. Hyvinvoinnin tekijät ja uhat lapsuudessa. Jyväskylän yliopisto. Luettu 24.09.2023. Saatavilla: <https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/yfi/tutkimus/sophi/51-75/SoPhi65.pdf#page=82>
- Hiltunen, L. 2023. Graduaineiston analysointi. Jyväskylän yliopisto. Luettu 27.09.2023. Saatavilla: http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/aineiston_analysointi2.pdf
- Jerrman, M. 2022. Hyvinvointi ja oppiminen käsikkäin. Talentia-lehti. Viitattu 20.10.2023. Saatavilla: <https://www.talentia.fi/talentia-lehti/hyvinvointi-ja-oppiminen-kasikkain/>
- Juuti, P & Puusa, A. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus Viitattu 24.10.2023. Saatavilla: <https://www.ellibslibrary.com/book/9789523456167>
- Kallinen, K., Nikupeteri, A., Laitinen, M., Lantela, L., Turunen, T., Nurmi, H & Leinonen, J. 2021. Lasten arjen hyvinvoinnin tekijät. Kasvatus & Aika. Luettu: 24.09.2023. Saatavilla: <https://journal.fi/kasvatusjaaika/article/view/80332>
- Kallinen, T & Kinnunen, T. 2024. Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Luettu 18.12.2023. Saatavilla: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>
- Karila, K. 2016. Vaikuttava varhaiskasvatus. Opetushallitus. Luettu 28.09.2023. Saatavilla: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/vaikuttava_varhaiskasvatus.pdf
- Kivimäki, S. 2022. Varhaiskasvatuksen keskeiset kumppanit siirtyvät hyvinvointialueille. Hoitoalan ammattilaisten verkkolehti. Viitattu 31.01.2024. Saatavilla: <https://www.super-lehti.fi/ajankohtaista/varhaiskasvatuksen-keskeiset-kumppanit-siirtyvat-hyvinvointialueille/>

Kiviranta, H & Mantela, J. 2021. Arviointitieto kehittämään varhaiskasvatuksen laatua. LAB-ammattikorkeakoulu. Luettu 25.09.2023. Saatavilla: <https://blogit.lab.fi/labfocus/arviointi-tieto-kehittamaan-varhaiskasvatuksen-laatua/>

Koppa. 2021a. Määrällinen analyysi. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 29.01.2024. Saatavilla: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysi-menetelmat/maarallinen-analyysi>

Koppa. 2021b. Tilastollisesti kuvaava analyysi. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 29.01.2024. Saatavilla: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/tilastollisesti-kuvaava-analyysi>

Koskinen, M., Koskimäki, H. & Luokkanen, A. 2021. Pedagoginen johtajuus ja moniammatillinen tiimityö varhaiskasvatuksessa. Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 23.01.2024. Saatavilla: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/508282/Laurea%20julkaisut%20176.pdf?sequence=5&isAllowed=y>

Kuula, A. 2011. Tutkimusetiikka: aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere. Luettu 25.09.2023. Saatavilla: <https://laurea.finna.fi/Record/3amk.265932?sid=3138057642>

Lastensuojelulaki 2007/417. Saatavilla: <https://finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2007/20070417#L5P25>

Leppänen, M. & Lund, V. 2021. Uudet tuulet - varhaiskasvatus matkalla tulevaisuuteen. Laurea-ammattikorkeakoulu. Luettu 18.12.2023. Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/424508/Laurea_julkaisut_162.pdf?sequence=5&isAllowed=y

Luoto, R. 2009. Kyselytutkimuksen suunnittelu. Lääketieteellinen aikakauslehti Duodecim. Viitattu 26.10.2023. Saatavilla: <https://www.duodecimlehti.fi/duo98221>

Mattila, M., Paaso, E., Borg, S., Alastalo, M., Ellonen, N., Sivonen, J., Keckman-Koivuniemi, H., Antikainen, S., Pasanen, T., Alaterä, T., Arhosalo, I., Hakala, K., Kortelainen, L., Lähderanta, T., Pellinen, J., Perälä, A., Karvanen, J., Kaakinen, M., Suonpää, K., Kestilä-Kekkonen, E., Härkänen, T., Valaranta, A & Ala-Lahti, H. 2021. Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere. Tietoarkisto. Viitattu 27.10.2023. Saatavilla: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/kyselylomake/laatiminen/>

Minkkinen, J. 2015. Lapsen hyvinvointimalli. Tampereen yliopisto. Luettu 23.09.2023. Saatavilla: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/97204/978-951-44-9822-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Niemi, P., Rautiainen, A., Kannasoja, S., Haapakoski, K., Pellinen, J. & Mäntysaari, M. 2017. Hyvinvoinnin teoriat hyvinvoinnin edistämisessä ja poliittisessa päätöksenteossa. Jyväskylän

yliopisto. Luettu 25.09.2023. Saatavilla: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/62703/1/hallinnontutkimus32017uusi.indd.pdf>

Opetushallitus. 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 21.10.2023. Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-2022>

Opetushallitus. 2023. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet pähkinänkuoressa. Viitattu 20.10.2023. Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-pahkinankuoressa>

Opetushallitus. 2024a. Tietoa varhaiskasvatuksesta monialaisen yhteistyön tueksi. Viitattu 23.01.2023. Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tietoa-varhaiskasvatuksesta-monialaisen-yhteistyon-tueksi>

Opetushallitus. 2024b. Mitä lapsen tuki varhaiskasvatuksessa on. Viitattu 31.01.2024. Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-lapsen-tuki-varhaiskasvatuksessa>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Valtion erityisavustus varhaiskasvatuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen. Viitattu 18.01.2024. Saatavilla: <https://okm.fi/-/valtion-erityisavustus-varhaiskasvatuksen-tasa-arvoa-edistaviin-toimenpiteisiin-ja-laadun-kehittamiseen-vuosille-2022-2023>

Raine, V. & Aarnos, E. 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. 1, Metodien valinta ja aineistokeuru: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus. Viitattu 26.10.2023. Saatavilla: <https://laurea.finna.fi/Record/3amk.284380?sid=3245853027>

Ranta, S., Sajaniemi, N., Eskelinen, M. & Lämsä, T. 2021. Kasvatus & Aika. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen -Pedagogisen toiminnan edellytykset suomalaisessa päivähoidossa ja varhaiskasvatuksessa. Kasvatus & Aika. Luettu 25.09.2023. Saatavilla: <https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/28767/16699758141471542638.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Viitattu 27.09.2023. Saatavilla https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html

Sume, H. 2008. Perheen pyörteinen arki - sisäkorvaistutetta käyttävän lapsen matka kouluun. Jyväskylän yliopisto. Luettu 24.09.2023. Saatavilla: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/18548/9789513932008.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

THL. 2016. Hyvinvoinnin mittaaminen. Luettu 23.09.2023. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/hyvinvoinnin-mittaaminen>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 05.02.2024. Saatavilla: https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf

Tähtinen, J., Laakkonen, E & Broberg, M. 2020. Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita. Turku. Viitattu 29.01.2024. Saatavilla: https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/149687/Tilastollisen_aineiston_k%C3%A4sittelyn_ja_tulkinnan_perusteita_2020.pdf?sequence=5&isAllowed=y

Uusitalo, H & Simpura, J. Erik Allardt hyvinvoinnin tutkijana. 2020. Yhteiskuntapolitiikka-lehti. Luettu 23.09.2023. Saatavilla: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140729/YP2005-6_Uusitalo%26Simpura.pdf

Veijola, A. 2004. Matkalla moniammatilliseen perhetyöhön - lasten kuntoutuksen kehittäminen toimintatutkimuksen avulla. Oulun yliopisto. Luettu 24.09.2023. Saatavilla: <https://oulu-repo.oulu.fi/bitstream/handle/10024/37563/isbn951-42-7424-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Vilkkä, H. 2021 Näin onnistut opinnäytetyössä: ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS-kustannus. Luettu 25.09.2023. Saatavilla: <https://laurea.finna.fi/Record/3amk.291546?sid=3137667585>

Julkaisemattomat lähteet

X kunta. 2022a. Tehtäväkuvaus. Sähköpostiviesti. Viitattu 12.10.2023.

X kunta. 2022b. Varhaiskasvatuksen hyvinvointiopettajat 1.1.2021-31.12.2022. Sähköpostiviesti. Viitattu 12.10.2023.

Kuviot

Kuvio 1. Huoltajien tietoisuus alueellisten sosionomien tarjoamasta palvelusta	28
Kuvio 2. Viestintäkanavat, joiden kautta huoltajat kuulivat alueellisten sosionomien työstä	29
Kuvio 3. Alueellisten sosionomien osaamista hyödyntävien huoltajien osuus	29
Kuvio 4. Yhteistyötä toteuttaneiden huoltajien arvio alueellisten sosionomien kanssa tehtävästä yhteistyöstä	29
Kuvio 5. Alueellisten sosionomien osaamista ja tukea hyödyntävien kasvattajien osuus.....	33
Kuvio 6. Kasvattajien säännöllisyys alueellisten sosionomien osaamisen hyödyntämisestä lapsiryhmässä	33

Taulukot

Taulukko 1. Huoltajien kokemukset alueellisten sosionomien kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja työn tarjoamasta tuesta	25
Taulukko 2. Huoltajien mieluisimmat yhteistyön toteutustavat tärkeysjärjestyksessä	30

Liitteet

Liite 1: Huoltajien saatekirje	61
Liite 2: Kasvattajien saatekirje.....	62
Liite 3: Palveluvastaavien teemahaastattelurunko	63
Liite 4: Huoltajien kyselylomake	65
Liite 5: Kasvattajien kyselylomake	68

Liite 1: Huoltajien saatekirje

Hyvät vanhemmat!

Olen Kalle Sarlin, varhaiskasvatuksen sosionomiopiskelija Laurea-ammattikorkeakoulusta. Teen tällä hetkellä opinnäytetyötä, jonka tarkoituksena on selvittää juuri teidän kokemuksianne varhaiskasvatuksen hyvinvointiopettajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen tukemisessa. Opinnäytetyöni työelämäkumppanina toimii (kunnan nimi) kunta, joka on myöntänyt tutkimusluvan tälle työlle. Toivon että osallistutte tutkimukseen sillä kokemuksenne yhteistyön tavoista ja menetelmistä ovat tärkeitä ja niitä voidaan hyödyntää kehittäessä toimintaa lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi.

Hyvinvointiopettajat ovat toimineet kunnan päiväkotiryhmissä 2021 alkaen järjestäen muun muassa erilaista pienryhmä toimintaa, konsultoivaa tukea kasvattajille, matalan kynnyksen perhetyötä tarjoamalla tukea erilaisissa lapsen kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä sekä osallistuen myös säännöllisesti eri ryhmien arkeen ja tiimipalaverihin.

Opinnäytetyön tutkimusaineisto kerätään kyselyllä marras-joulukuun välisenä aikana. Kyselyssä pyydän teitä kertomaan kokemuksistanne hyvinvointiopettajien kanssa tehtävästä kasvatusyhteistyöstä lapsenne hyvinvoinnin ja oppimisen tukemiseksi.

Tutkimus tehdään suomen kielellä. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja vastaaminen tehdään suomen kielellä. Vastaamalla kyselyyn annat suostumuksen käyttää kyselyn tietoja tässä tutkimuksessa. Tutkimuksessa kerättyjä tietoja käsitellään luottamuksellisesti tietosuojalainsäädännön mukaisesti niin ettei yksittäistä vastaajaa voida tunnistaa. Aineistomateriaalit hävitetään opinnäytetyön valmistumisen jälkeen.

Kyselyn voitte täyttää sähköisesti alla olevan linkin kautta. Kysely täytetään nimettömänä, eikä kyselyyn vastaajan henkilöllisyys paljastu missään tilanteessa. Toivon, että vastaatte kyselyyn 7.12.2023 mennessä. Lisätietoja voitte halutessanne kysyä sähköpostini kautta, joka löytyy tämän sivun alaosasta.

Linkki kyselyyn:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeYkg3h1Y-sJEPTnhEpyiVElzBXIDHg6GXBVI3Col-JqNhB3g/viewform?usp=sf_link

Kiitos jo etukäteen kyselyyn vastaamisesta!

Terveisin

Kalle Sarlin

Yhteistiedot

Opiskelija

Nimi: Kalle Sarlin

Sähköposti: kalle.sarlin@student.laurea.fi

Ohjaava opettaja

Nimi: Maire Antikainen

Sähköposti: maire.antikainen@laurea.fi

Liite 2: Kasvattajien saatekirje

Hyvät kasvattajat!

Olen Kalle Sarlin, varhaiskasvatuksen sosionomiopiskelija Laurea-ammattikorkeakoulusta. Teen tällä hetkellä opinnäytetyötä, jonka tarkoituksena on selvittää juuri teidän kokemuksianne varhaiskasvatuksen hyvinvointiopettajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen tukemisessa. Opinnäytetyöni työelämäkumppanina toimii (kunnan nimi) kunta, joka on myöntänyt tutkimusluvan tälle työlle. Toivon että osallistutte tutkimukseen sillä kokemuksenne yhteistyön tavoista ja menetelmistä lapsiryhmissä ovat tärkeitä ja niitä voidaan hyödyntää kehittäessä toimintaa lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi.

Hyvinvointiopettajat ovat toimineet kunnan päiväkotiryhmissä vuodesta 2021 alkaen järjestäen muun muassa erilaista pienryhmä toimintaa, konsultoivaa tukea kasvattajille, matalan kynnyksen perhetyötä tarjoamalla tukea erilaisissa lapsen kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä sekä osallistuen myös säännöllisesti eri ryhmien arkeen ja tiimipalavereihin.

Opinnäytetyön tutkimusaineisto kerätään kyselyllä marras-joulukuun välisenä aikana. Kyselyssä pyydän teitä kertomaan kokemuksistanne hyvinvointiopettajien kanssa tehtävästä kasvatusyhteistyöstä liittyen lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseen lapsiryhmässä.

Tutkimus tehdään suomen kielellä. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja vastaaminen tehdään suomen kielellä. Vastaamalla kyselyyn annat suostumuksen käyttää kyselyn tietoja tässä tutkimuksessa. Tutkimuksessa kerättyjä tietoja käsitellään luottamuksellisesti tietosuojalainsäädännön mukaisesti niin ettei yksittäistä vastaajaa voida tunnistaa lopullisessa raportissa. Aineistomateriaalit hävitetään opinnäytetyön valmistumisen jälkeen.

Kyselyn voitte täyttää sähköisesti alla olevan linkin kautta. Kysely täytetään nimettömänä, eikä kyselyn vastaajan henkilöllisyys paljastu missään tilanteessa. Toivon, että vastaatte kyselyyn 7.12.2023 mennessä. Lisätietoja voitte halutessanne kysyä sähköpostini kautta, joka löytyy tämän sivun alaosasta.

Linkki kyselyyn:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScij2rSUOM538ieirdree9QhxZWt78fLLvuC9MfVlJo9ZUhyA/viewform?usp=sf_link

Kiitos jo etukäteen kyselyyn vastaamisesta!

Terveisin

Kalle Sarlin

Yhteistiedot

Opiskelija

Nimi: Kalle Sarlin

Sähköposti: kalle.sarlin@student.laurea.fi

Ohjaava opettaja

Nimi: Maire Antikainen

Sähköposti: maire.antikainen@laurea.fi

Liite 3: Palveluvastaavien teemahaastattelurunko

Palveluvastaavien teemahaastattelun runko

Teema 1: Hyvinvointiopettajan yhteistyön hyödyt ja mahdollisuudet lapsien hyvinvoinnin ja oppimisen edistämisen näkökulmasta

Miten kuvailisit HV opettajien työn tarjoamaa tukea?

Millä tavoilla HV opettajien työ on tukenut lapsiryhmiä/lapsia?

- Millä tavoilla HV opettajan tekemä työ (esim havainnot lapsista) on vaikuttanut pedagogiseen suunnitteluun ryhmätasolla?
- Miten kuvailisit hv open työn vaikuttaneen yksilöllisen tuen tarpeen tunnistamiseen ja sen toteutumiseen?

Millä tavoilla HV opettajien työ on tukenut huoltajia?

Millä tavoilla HV opettajien työ on tukenut työyhteisöä/työntekijöitä?

- Miten koet yhteistyöhön liittyvän tiedon vaihtamisen toteutuneen? Voisitko kuvailla, miten se toteutuu käytännössä?
- Miten kuvailisit hv open työn vaikuttaneen henkilöstö resurssien jakautumiseen? Entä tuen järjestämisen joustavuuteen?
- Kuvaile olemassa olevia tietokanavia työntekijöille hv open saatavuudesta esim konsultoivaa tukea varten?
- Millä tavalla hyvinvointiopettajien osaamista jaetaan muulle työyhteisölle? (oppiva työyhteisö)

Minkälaiset yhteistyömenetelmät, toimintatavat, käytänteet tai muut yhteistyöhön liittyvät tekijät olet kokenut toimiviksi HV opettajan ja muiden työntekijöiden välisessä yhteistyössä?

Teema 2: Hyvinvointiopettajan yhteistyöhön liittyvät haasteet lapsien hyvinvoinnin ja oppimisen edistämisessä

Mitkä asiat koet hankaloittavan hyvinvointiopettajan kanssa tehtävän yhteistyön toteutumista?

Minkälaiset yhteistyömenetelmät, toimintatavat, käytänteet tai muut yhteistyöhön liittyvät tekijät eivät mielestäsi toimi HV open ja muiden työntekijöiden välisessä yhteistyössä? Entä HV open ja huoltajien välisessä yhteistyössä?

Onko mielestäsi hyvinvointiopettajien kanssa tehtävässä yhteistyössä jotain puutteita tällä hetkellä? Jos on, niin minkälaisia?

Teema 3: Yhteistyön kehittäminen ja parannusehdotukset

Miten kuvailisit HV open ja muiden työntekijöiden välisen yhteistyön toteutumista? Olisiko siinä jotain kehitettävää?

Kuinka HV open ja huoltajien välistä yhteistyötä voisi mielestäsi kehittää?

Lopuksi

Onko hv open työ vaikuttanut mielestäsi laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutumiseen? Voisitko kuvailla miten?

Herääkö sinulla vielä jotain muita ajatuksia tai kokemuksia, jotka voisivat olla mielestäsi merkittäviä esimerkiksi hyvinvointiopettajan kanssa tehtävään yhteistyöhön tai työn tarjoamaan tukeen liittyen?

Liite 4: Huoltajien kyselylomake

Huoltajien kokemuksia hyvinvointiopettajan kanssa tehtävästä yhteistyöstä lapsiryhmän hyvinvoinnin ja oppimisen tukemisessa

* Pakollinen kysymys

1. Oletko tietoinen, että kunnan päiväkodeissa työskentele varhaiskasvatuksen hyvinvointiopettaja? *

Merkitse vain yksi soikio.

☐ Kyllä

☐ En

2. Miten kuulitte varhaiskasvatuksen hyvinvointiopettajien työstä?

Merkitse vain yksi soikio.

☐ Vanhempain illoissa

☐ Päiväkodin infotaululta

☐ Päiväkodin henkilökunnalta

☐ Muilta vanhemmilta

☐ Muu: _____

3. Oletteko hyödyntäneet varhaiskasvatuksen hyvinvointiopettajan osaamista? *

Merkitse vain yksi soikio.

☐ En ole hyödyntänyt

☐ Kyllä olen

Liite 4: Huoltajien kyselylomake

04/02/2024, 17:52

Huoltajien kokemuksia hyvinvointiopettajan kanssa tehtävästä yhteistyöstä lapsiryhmän hyvinvoinnin ja oppimisen tukemis...

4. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen kyllä. Kertoisitteko minkälaisissa asioissa?

5. Jos et ollut hyödyntänyt varhaiskasvatuksen hyvinvointiopettajan osaamista, niin miksi?

6. Mikäli olette tehneet yhteistyötä varhaiskasvatuksen hyvinvointiopettajan kanssa, miten arvioitte sitä asteikolla? (1-5)

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Puur ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Hyvin riittävää

Liite 4: Huoltajien kyselylomake

04/02/2024, 17:52

Huoltajien kokemuksia hyvinvointiopettajan kanssa tehtävästä yhteistyöstä lapsiryhmän hyvinvoinnin ja oppimisen tukemisessa...

7. Mitkä asiat mielestänne edesauttavat hyvinvointiopettajien kanssa tehtävää kasvatusyhteistyötä lapsenne hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi?

8. Mitkä asiat mielestänne vaikeuttavat hyvinvointiopettajien kanssa tehtävää kasvatusyhteistyötä lapsenne hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi?

9. Oletteko saaneet tarvittaessa hyvinvointiopettajilta tietoa muista varhaiskasvatuksen ulkopuolella tarjottavista perheelle suunnatuista palveluista?

Merkitse vain yksi soikio.

☐ Kyllä

☐ En

Liite 4: Huoltajien kyselylomake

04/02/2024, 17:52

Huoltajien kokemuksia hyvinvointiopettajan kanssa tehtävästä yhteistyöstä lapsiryhmän hyvinvoinnin ja oppimisen tukemises...

10. Kirjaa tärkeysjärjestyksessä mieleisimmät tavat kasvatusyhteistyön toteutukseen

- a) Päiväkotiin tuonti ja haku tilanteissa tapahtuvat keskustelut
- b) Päiväkodissa lapsen vasu keskustelun yhteydessä
- c) Päiväkodissa erikseen sovittava keskusteluaika
- d) Puhelinkonsultaatio
- e) Teamsin kautta tapahtuva konsultaatio
- f) Omassa kodissamme tapahtuva keskustelu
- g) Joku muu, mikä

Google ei ole luonut tai hyväksynyt tätä sisältöä.

Google Forms

Liite 5: Kasvattajien kyselylomake

Kasvattajien kokemuksia hyvinvointiopettajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä lapsiryhmän hyvinvoinnin ja oppimisen tukemisessa

* Pakollinen kysymys

1. Koulutuksesi *

Merkitse vain yksi soikio.

- ☐ Lastentarhanopettaja / kasvatustieteiden kandidaatti
- ☐ Lähihoitaja
- ☐ Sosionomi
- ☐ Muu: _____

2. Kuinka monta vuotta olet työskennellyt varhaiskasvatuksen parissa? *

Merkitse vain yksi soikio.

- ☐ 0-5 vuotta
- ☐ 6-10 vuotta
- ☐ 11-20 vuotta
- ☐ Yli 20 vuotta

3. Millaisissa asioissa olette hyödyntäneet hyvinvointiopettajan osaamista? *

4. Kuinka usein hyödynnätte hyvinvointiopettajan osaamista lapsiryhmässänne? *

Merkitse vain yksi soikio.

- ☐ Kerran viikossa
- ☐ Kaksi kertaa viikossa
- ☐ Kolme kertaa viikossa
- ☐ Neljä kertaa viikossa
- ☐ Viisi kertaa viikossa
- ☐ Harvemmin kuin kerran kuussa
- ☐ Muutaman kerran kaudessa

5. Oletko itse hyödyntänyt hyvinvointiopettajan tarjoamaa osaamista ja tukea *

Merkitse vain yksi soikio.

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

6. Jos vastasit ei, niin miksi?

7. Millaisissa asioissa olet saanut tukea lapsen hyvinvointiin ja oppimiseen liittyen hyvinvointiopettajalta? (esim. Konsultoivan tuen saaminen, yhteistä toiminnan suunnittelua, lapsen tilanteen arviointia, lapsen tuen suunnittelu, tukea huoltajien ohjaamiseen hyvinvointiopettajan tarjoamaan palveluun) *

8. Mitkä asiat mielestäsi edesauttavat hyvinvointiopettajien kanssa tehtävän yhteistyötä lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi? *

9. Mitkä asiat mielestäsi vaikeuttavat hyvinvointiopettajien kanssa tehtävää yhteistyötä lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi? *

10. Kuvaile hyvinvointiopettajan osaamisen tarjoaman tuen merkitystä työyhteisölle? *

Google ei ole luonut tai hyväksynyt tätä sisältöä.

Google Forms